ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ծ.Դ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 18, 1901 ԹԻՒ 20

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Եր֊
Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԲՌՆԷ ԱՆՈՆՑ ՏԵՂԸ	173
Ա.ԱՆՑ ԽՕՍՔԻ ԿԱՐՈՂ ՄԸ	173
ԱՆՀԱՒԱՏՆԵՐՈՒ Վ.ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ	173
ԿրՕՆԱԿԱՆ Լ.ՈՒՐԵՐ	173
ԳՈՐԾԸ ՈՐ ԵՐԲԷՔ Զ.ԱՒԱՐԵՐ	175
ՊՈՄՊԷՅԻ ԻՒՂԻ Հ.ՈՐԸ	175
ՈՒՐ.Ա Լ.ԵՒՆԵՐՈՒ ԹԱՆԿԱԳԻՆ Մ.ԵՒԱՂՆԵՐԸ	175
ՅՈՐԵՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ Մ.ՒԷ	175
Ս.ՒՄԱՍԻՐԱԿԱՆ ԽԱ.ԱՐՈՒՄԸ	176
Ա.ՆԴՐՈՒԻՊԵՐԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ	176
Ա.ԼԼԵՒԱՒՔ	176
ՔԱՐՈՂ	177
Ա.ՆՁԻԼԻ Շ.ԱՔԱԹԸ	178
Մ.ԱՀԱԳՈՅԺ	178
Ա.ԳԳ	178
Հ.ԱՆԴԷՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ	179
Դ.ՐԱՄԱԿԱՆ	180

ԱՒԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ· կը հրատարակուի ամեն շաբաթ օր։

Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու համար կանխիկ 30 դահ. արծաթ, օտար երկիրներու համար $1\frac{1}{2}$ ոսկի, կամ 6 շիլին, կամ $7\frac{3}{4}$ Ֆրանք։ Մեկ թերթի գինն է 30 փարա։ Ամսաթերթին տարեկան գինն է 6 դահ. ամեն տեղւոյ համար։ Թղթատարի ծախսը խմբագրութեան վրայ է։

Խմբագրութեան վերաբերեալ ամեն պարտին ուղղուիլ առ. Տր. Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն առ. Տր. Ճ. Ք. ԿՐԻՆ, Ամերիկան խան, կ. պոլիս։

Ամբակայի Մխիթարեան Ընկերութեան կողմանէ
Ճ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏՆՕՐԷՆ–ԽՄԲԱԳԻՐ

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԲՌՆԷ ԱՆՈՆՑ ՏԵՂԸ

Ոչ ոք։ Ցաճախ այս հարցումը կ'ուղղուի երբ բարեպաշտ մարդիկ գործով կամ մահուամբ կը մեկնին Թեմէն, և պատասխանն է միշտ "Ոչ ոք։" Զենք կրնար ուրիշի մը տեղը բռնել։ Մեր տեղը մերն է միայն։ Կրնանք ուրիշի մը եռանդին, նախանձին և հաւատարմութեան նմանիլ ուղել, բայց արդիւնքը զոր մենք յառաջ կը բերենք՝ ուրիշ ոևէ անձի արդիւնքէն աւելի, պակաս կամ տարբեր ըլլալու է։ Մարդուս տեղը անոր նկարագրին կամ անձնաւորութեան նման է, անհատական, եղական է։ Շարժառիթները և արդիւնքները ալ կրնան նոյն ըլլալ, բայց վերջնական հաշիւը անհատական ըլլալու է։ Բաղդատութիւններ անօգուտ են, եթէ ոչ անկարելի։ Մենք տեղ մը կը բռնենք, ոչ թէ ուրիշի մը նկարագրին նմանն ունենալնուս չափով, այլ մեր պարտականութիւնը ճանչնալով կատարելնուս չափով։ Զենք կրնար ուրիշի մը տեղը լեցնել՝ լոկ անոր տեղը դրուելով, կամ անոր դիրքը գրաւելով։ Թերևս լայնցնենք այն տեղը կամ լողալու աստիճան չարժինք անոր մէջ։

Բայց թէև ոչ ոք կը լեցնէ անոնց տեղը, մենք կրնանք ամէնքս ըստ կարի աշխատիլ՝ անոնց տեղը անցնելով։ Գործի և յաջողութեան մէջ ոչ ոք կրնայ անոնց տեղը լեցնել, բայց նուիրման և հաւատարմութեան մէջ կրնաք անոնց հաւասարիլ, եթէ ուզէք։ Մեծադոյն դովեստը "Ուրիշի մը չափ կամ ուրիշ մը աւելի լաւ ըրաւ" խօսքը չէ։ Ամենէն ցնծաւէտ դովեստը չէ "Ան կամ ան աւելի ընտիր է," այլ "Ապրիս, հաւատարիմ ծառայ։" Բարի տենչը աւելի մեծ բառ է քան նախանձը, գործը աւելի լաւ՝ քան բաղդատութիւնը։

ԱՌԱՆՑ ԽՕՍՔԻ ԿԱՐՈՂ ՄԸ

Շատ անգամ շատ աղդեցիկ կ'ըլլայ օրինակով քարոզութիւնը։ Թերթ մը կը պատմէ հետևեալը· "Եկեղեցւոյն հովիւը այցելութիւն տալով անդամի մը որ չարքաշութեան գիշերային ժողովներէն կը բացակայէր՝ գնաց ուղղակի անոր հիւանդանոցին վառարանին քով, և ունելիով վառ ածուխ մը հանելով վառարանին մէջէն՝ դրաւ անոր առջևի քարին վրայ, և անթարթ աչքով դիտեց մինչև որ ածուխի կտորը հրաշէկ վիճակէն անցաւ և բոլորովին սև կտոր մը եղաւ։ Եկեղեցւոյ անդամը ուշադրութեամբ դիտելով իր հովուին արարքը՝ ըսաւ, "Ա՛լ պէտք չկայ որ բառ մը խօսիք, չորեքշաբթի դիշեր ներկայ պիտի գտնուիմ։"

ԱՆՀԱՒԱՏՆԵՐՈՒ Վ.ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Բնապաշտ դպրոցին պետ Ջոլա մեծ վիպագիրը, որ այսօր Ֆրանսայի ամենէն հզօր վիպագիրը կը ճանչցուի և շատ տարիներ դրապաշտական իմաստասիրութիւն քարոզեց, անցեալներն ըսաւ թէ ինք համոզուած է որ սխալած է։ Կ'ըսէ թէ բաղմաթիւ Ֆրանսացիներ տեսած է որ կրօնքէ կը հեռանան և անաստնական վիճակի մը կը դիմեն, նշանակած է այն ատելութիւնը և վատթարացումը որ ատկէ յառաջ կու գայ։ Եւ համոզուած է թէ Ֆրանսայի վերակենդանացման միակ յոյսը Քրիստոնէութեան վերարծարծման մէջ կը կայանայ։

Քովիէնհակընի իմաստասիրութեան դասախօս Հէկարտ, որ մինչև դեռ քանի մը տարի առաջ անաստուածութեան քարոզիչ էր իր երկրին մէջ, երեք չորս տարի առաջ իր գործերուն երկրորդ տպագրութիւնն հրատարակեց ուր նեղութեամբ, "կեանքի փորձառութիւնները, նեղութիւնները և վիշտերը ցնցած են հոգիս և չախչախած են հիմերը, որոնց վրայ չինել կարող եմ, կը կարծէի ես ժամանակաւ։ Գիտութեան բաւարարութեան վստահ կը կարծէի թէ անոր մէջ կեանքի բոլոր պատահականութիւններէն ահուր ապաւէն մը գտած էի։ Այս պատրանքը ցնդեցաւ երբ ևս կաւ փոթորիկը որ ղիս նեղութիւններու մէջ ընկղմեց, և իմ ապահովութեանս չղթան, գիտութեան պարանը, դերձանի մը պէս խզուեցաւ։ Այն ատեն դիմեցի այն օգնութեան, որմէ չատեր օգտուած էին։ փնտռեցի ու գտայ խաղաղութիւն յԱստուած։ Ցայնմհետէ լքած չեմ անշուշտ գիտութիւնը, բայց անոր ուրիշ տեղ մը յատկացուցած եմ կեանքիս մէջ։"

Ֆրանսայի աւելի երիտասարդ նշանաւոր վիպագիրներէն փոլ Պուրժէ կրօնքի գովեստը կ'ընէ, և գործնական տեսակէտէն։ Կ'ըսէ թէ իր շուրջ գտնուած ընկերութիւնը դիտելով համոզուած է թէ կրօնքը լքանող մարդիկ, որոնք Քրիստոնէութենէ զուրկ կը մնան, դեղխ և մոլի կեանք կը վարեն, թէ Քրիստոնեաներ մաքուր և օգտակար վարք ունին, թէ մտքութենէ պահող և առաքինութեան առաջնորդող ղօրութիւնը ըստ իր դատման բոլորովին արժանի է իր խորին յարգանքին և կատարեալ հնազանդութեան։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ Լ.ՈՒՐԵՐ

Դեկտեմբերին Հոնոլուլուի մէջ տօնուեցաւ Հավայեան (Սանտուիչ) կղզեխմբին ընդհանրուն մէջ հաստատուած Քրիստոնէական առաջին եկեղեցւոյն 75ամեակը։ 1825 Դեկտ.

25ին երկարատեւ փորձէ մը ետքը նշանաւոր 8 ցեղապետներ եկեղեցւոյ անդամ ընդունուեցան։ Անոնց հետ ընդունուեցաւ նաեւ խնամակալ Թագուհին Բահէիմանու։ Եկեղեցւոյ առաջին չէնքն էր յարդածածուկ տան իրմով չէնք մը, բայց ասոր տեղ կանգնուեցաւ 1840ին արդի քարուկիր չէնքը։ Եկեղեցւոյ անդամներուն այժմու թիւն է 449։ Այս եկեղեցւոյն կազմութիւնը Հավայեան կղզեխմբի պատմութեան մէջ նշանաւոր դարագլուխ մը կը համարուի։ Ամերիկեան Պորտ աւելի քան երեսնամեայ աշխատութենէ ետքը դադրեցաւ օգնել այդ կղզիներու եկեղեցիներուն, վստահ ըլլալով թէ այն ժամանակ գործը յառաջ տանելու չափ զօրաւոր էին։ Ցետագայ դէպքեր կարծես ցոյց կու տան թէ նպատակին դադարումը չափէն աւելի կանուխ տեղի ունեցաւ։ Սակայն Հավայեան եկեղեցիները անցեալ քանի մը ամիսներուն մէջ Աւետարանչական նոր չարժման մը ձեռնարկեցին։ Եկեղեցիները տկարացնող ազդեցութիւններէն մին եղաւ չաքարեղէգի ներմուծումը։ Ժողովրդին բաչխման մէջ մեծ փոփոխումներու առիթ եղաւ այս։ Մարդիկ չաքարեղէգի արտերուն մօտ գտնուելու համար հեռացան եկեղեցիներուն չրջակայքէն որոնք առանց օգնականի մնացին, իսկ իրենք առանց եկեղեցիի գտնուելով չատերնին թողուցին եկեղեցի երթալու սովորութիւնը եւ հոգեւորապէս վնասուեցան։ Աւետարանչական նոր չարժման նպատակն է աւետարանը բերել կղզւոյն բնակիչներէն ամէն մէկուն, մանաւանդ բնիկ ամէն Հավայեցիի։ Այս գործին համար կը կրթուին ուսանողները Մխիթարեան Հաստատութեան, որու նախագահն է Ամերիկացի եկեղեցական մը։ Ամէն տեղ աւետարանչական ժողովներ կը գումարուին եւ մարդոց այդ կը տրուի իրենց տուներուն մէջ։ Շատ դարձեր կը տեղեկագրուին, չատ ալ հոգեւոր արթնութիւն եկեղեցւոյ անդամներուն մէջ։ Հավայեան եկեղեցիները երկար տեւենէ ի վեր միսիոնարական գործ ունին Մարքիզեան, Կիլպերթ եւ Բարոլինեան կղզեխմբերուն մէջ, եւ գործի պիտի ձեռնարկեն Փիլիպպեանց Մինտանաօ կղզիին մէջ։ Սակայն Հավայեանց մէջ Բրիտոնէական բարձր քաղաքակրթութիւն մը պահպանելու խնդիրը լոկ բնիկ Հավայեցիներուն համար չէ։ 50,000 ալ ճափոնցի կայ կղզիներուն մէջ, եւ հիմա որ Խաղաղականի վաճառականութիւնն սկսած է աւելնալ եւ Հոնոլուլու է նաւահանգիստ մը ուր չատ չոգենաւեր կը հանդիպին Ասիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ երթեւեկելու առիթով, յարաճուն բազմամարդութիւն մը կայ հոն, եւ գործակալութիւններ հաստատուած են այդպիսիներու ալ Աւետարան հաղորդելու նպատակով։

Բրիտոնէական միսիոնարութիւններու մէկ ազդեցութիւնն է ուրիչ կրօնքներու յարողներուն նախանձը վառել եւ բարեհոգութիւններու չատագով կանգնիլ տալ անոնց։ Հնդկաստանի մէջ կրթեալ դասակարգի Հընդիկներ, որոնց մեծ մասը Բրիտոնէական դպրոցներու կամ պետական վարժարաններու մէջ դաստիարակուած են, իրենց կրօնքին չատագով են։ Ընկերութիւններ սկսած են կազմել Հնդիկներու զրականութիւնը ուսումնասիրելու եւ կրօնական ու մարդասիրական գործնական ձեռնարկներ յառաջ վարելու նպատակով։ Նաեւ դպրոցներ սկսած են բացուիլ տղաքը Բրիտոնեաներու ազդեցութենէն հեռու պահելու նպատակով։ Բարեկործութիւններէն ոմանք կռապաչտութիւնը կը պարսաւեն, ուրիշներ ալ բազմաստուածութիւնը, ըսելով թէ այս նախապաշարումները իրենց հաւատքին էական չեն։ Կը բողոքեն մանկական ամուսնութեան, դասակարգի, բնի այրիութեան եւ Հնդկական հաւատքի ուրիշ անդթութիւններու դէմ, եւ կը չարանան Բրիտոնէութեան բարոյական գաղափարները ներմուծել։ Այս չարժումը կրնանք գոհունակութեամբ դիտել, միանգամայն յուսալ թէ ի վերջոյ պիտի յանգին այն կրօնքին, որոնցմէ բխած են բարոյական այս աւելի բարձր գաղափարները։

Պուտտայականներն ալ նոյնպէս չարժման մէջ են։ Բանի մը ամիս առաջ Ճափոնի Պուտտայական Միսիոնարութիւնը չրջաբերական մը ղրկեց աչխարհի բոլոր եկեղեցականներուն։ Զինու մէջ Բրիտոնեայ անունը կրող զօրաց ոմանց բարբարոսական եւ անգութ արարքները Բրիտոնէութեան վրայ յարձակելու առիթ մը տուին անոնց։ Ապա կայ Ճափոնի մէջ Պուտտայական ուրիշ ընկերութիւն մը, որ կը ջատագովէ քարոզութեան խոչոր սրահներ հաստատել, Պուտտայական կիրակնօրեայ դպրոցներ բանալ եւ կիրակնօրեայ դասախօսութիւններ հաստատել, ձրի տետրակներ հրատարակել եւ արեւելքի ամէն կողմեր Պուտտայական միսիոնարներ ղրկել։ Միեւնոյն ժամանակ Ճափոնի Բրիտոնեաները աւետարանչական գործի ձեռնարկած են միաբանութեամբ։ Անոնց նշանաբանն է «Ճափոն՝ Բրիտոսի,» եւ Բրիտոսի թագաւորութիւնն յառաջ տանելու համար գործածուած միջոցներն են աղօթք, քարոզութիւն, հրատարակութիւն եւ անձնական աչխատութիւն։

Փեքինի Ամերիկեան միսիոնարներէն Տր. Էյմընթ խստիւ քննադատուեցաւ որ գնաց այն գիւղերէն մէկ քանին, ուր Բրիտոնեաները նեղութիւն կրած էին Կոփամարտիկներէն, եւ դրամ ընդունեցաւ զանոնք վերակազմելու։ Թերթը որ առաջին անգամ քննադատեց զայն՝ խոստովանեցաւ թէ անտեղի էր իր քննադատութիւնը։ Տր. Էյմընթ արտաքին աղդեցութիւն չբանեցուց, եւ ամէն տեղ Բրիտոնեաներու կորուստները հատուցանելու չանազիր ու բարեկամ գտաւ պաչտօնատարները։ Ողջ մնացած Բրիտոնեաները վերահաստատուեցան իրենց գիւղերուն մէջ՝ առձեռն քիչ մը դրամով եւ սա խոստումով թէ իրենց տուները պիտի վերաչինուին դարնան։ Դումար մը եւս հաւաքուեցաւ այրիներու եւ որբերու համար։ Դրամը յօժարակամ տրուեցաւ տեղային իչխանութիւններէն։ Ոմանք Տր. Էյմընթի չարժառիթները դովելով հանդերձ կը տարակուսին անոր ընթացքին խոհականութեան վրայ, քանզի սխալ հասկցուելու ենթակայ էր։ Սակայն միւս կողմէ պէտք է յիչել նեղեալ Բրիտոնեաներուն վիճակը։ Զանոնք սիրող եւ անոնց համար աչխատող անձերուն դժուար էր թողուլ որ նեղուէին անոնք։ Ցունչօի Ամերիկեան հիւպատոսը նամակներ ընդունեցաւ Զինացի պաչտօնատարներէ, որոնք կը խոստանան աւելի քան 3,000 ոսկի տուզանք տալ Ցունչօի մօտ Շաօուի մէջ Ամերիկեան Պորտի կործանուած միսիոնարական հաստատութեան համար։ Ուրիշ տեղ մը Լոնտոնի միսիոնարական ընկերութեան միսիոնարները քաղաքին կառավարչէն հրաւիրուեցան հոն երթալ որոչելու համար տուզանքին գումարը, բան մը՝ որ կատարուեցաւ երկու կողման համար ալ գոհացուցիչ եղանակով։

Մէնճնեէն Բիվ- ուչադրութիւն կը հրաւիրէ միսիոնարութիւններու բժչկական ճիւղին ընծայուած աւելի մեծ կարեւորութեան։ Տրուած վիճակագրութիւններուն համաձայն 752 բժիչկ միսիոնար կայ այժմ Բողոքական միսիոնարութիւններուն մէջ։ Բացած են անոնք 63 բժչկական դպրոց, ուր 589 ուսանողներ բժչկութեան կը պատրաստուին, եւ 355 հիւանդանոցներ, ուր մէկ տարուան մէջ 93,795 հիւանդներ կը դարմանուին, իսկ այս բժիչկներուն ձեռամբ դարմանուած անձերուն ամբողջ թիւն է աւելի քան 2,500,000։

Անգլիոյ Աւազ Դատաւորը անցեալ տարի ուղերձի մը մէջ, ակնարկելով Զինու խռովութիւններուն միջոցին մեռած Անգլիացի երեք միսիոնարներու, ըսաւ, «Այս մարդոց անձնուրացութիւնը, քաջասրտութիւնը եւ նուիրումը ներչնչելու են այնպիսիներ որոնց կեանքի ասպարէզը դեռ չէ ընտրուած՝ միսիոնարական գործի դաչտը դիմել եւ իրենց լաւագոյն կարողութիւնները Բրիտոսի ծառայութեան նուիրել։ Կ'ուզեմ մասնաւորապէս ուղղել խօսքս երիտասարդներու եւ հոգելարանականներու։ Կ'ուզեմ որ անոնք, քանի որ երիտասարդութեան անգին պարգեւն ունին, պատրաստուին երթալ եւ այս գործը կատարել։»

Մենք չատ անգամ առիթ կ'ունենանք ըսելու թէ Նիւ Եորք քաղաքը իմաստով մը Ամերիկեան քաղաք չէ։ 1890ին ամբողջ բնակչութեան հարիւրին 40ը օտար երկիր ծնած էին, եւ անոնք որոնց թէ՛ հայրը թէ՛ մայրը Ամերիկայի մէջ ծնած էին՝ ամբողջին հարիւրին 19ը միայն կը կազմէին։ Ուստի զարմանալի չէ որ այն տարին Բողոքական եկեղեցիներու անդամները հազարին լոկ 88 էին։ Նե անկէ ի վեր օտարածիններու համեմատութիւնն աւելի չատցած է, եւ քաղաքին մէջ մասեր կան ուր բոլոր բնակիչներն Իտալացի են, կամ Հրեայ, կամ Զինացի, եւ ուր չափահասներ չատ քիչ Անգղիերէն գիտեն։ Օտարազգիներու այս բազմութիւնն աւետարանելու խնդիրը չատ ծանր խնդիր է եւ Մէլճնէէ Բիվ-ի մէկ յօդուածագրին աւսուրեամբ ամենէն յուսալից կերպն է բացօթեայ քարոզութիւն ճամբաններու եւ հրապարակներու վրայ, ուր մարդիկ կը հաւաքուին։

Ամերիկեան դոլէեններու 70,000 երիտասարդներէն 38,000ը եկեղեցւոյ անդամ են, 5,000 ալ աւետարանի պաչտօնէութեան կը պատրաստուին։ Աւետարանի 100,000 պաչտօնեայ կայ ամբողջ Ամերիկայի մէջ եւ աւելի քան 145,000 եկեղեցւոյ չէնք, որոնց համագումար արժողութիւնն է աւելի քան 700,000,000 տոլար, իսկ 160,000,000 ոսկի։

26 տարի առաջ բորոտներու յատուկ առաքելութիւն մը հաստատուեցաւ եւ հիմա 39 տեղ գործ ունի Հնդկաստանի, Սէյլանի, Պիրմայի, Զինու, Ճափոնի եւ Սումաթրայի մէջ՝ 21 ուրոյն ընկերութիւններու ձեռամբ։ Բորոտներէ չատեր, այս գործին միջոցով իրենց տառապանքին մեծ ամիսթալում գտնելէ զատ, գարձի եկած են։ Անոնց մէկ անկեղծոյին մէջ ի Հնդկաստան, պատպարեաները սովեալներուն օգնելու ուրիշ միջոց չունենալով օր մը ծոմ պահեցին, որպէս զի այն օրուան իրենց ուտելիքին արժէքը սովեալներուն նուիրէին։

Ուկանտայի Անգղիական Բոմիսէր Սըր Հէրի Ճանսթըն իր պաչտօնական տեղեկագրին մէջ կը յիչէ Բրիտոնէութեան արագ յառաջդիմութիւնը բովանդակ Ուկանտայի մէջ, եւ կ'ըսէ, «Հարկաւ պէտք չէ երեւակայել թէ տեղացիները Բրիտոնէութիւն ընդունելնէն ի վեր հին Ադամի բնութենէն մաս չունին իրենց մէջ, այլ անտարակոյս ի-

բինց խելքը սրած է, իրենց գաղափարներն ընդարձակուած են եւ իրենց վնասակար նախապաշարումները փարատած են։ 1900ի Ուգանտայի եւ Մթեսայի եւ անոր Մուանկա որդւոյն բարբարոսական օրէրուն միջեւ տարբերութիւնը իրապէս արտասովոր տարբերութիւն է։»

ԳՈՐԾԸ ՈՐ ԵՐԵՔ ԶԱՒԱՐՏԻՐ

«Եթէ գործ մը նորէն կատարելու պէտք չկենար, եթէ կարող ըլլայի ետ նայիլ ցերեկուան աշխատութեանս վրայ եւ տեսնել թէ կատարած գործս նորէն հարկ պիտի ըլլայ կատարել վաղը, պիտի չձանձրանայի ես, ոչ ալ այնքան պիտի վհատէի։» Մ՛րքան միլիոնաւոր կիներ եւ մայրեր ասոր նման խօսքեր ըսած են առանձին գործերու միօրինակութեան համար։ Միայն ձանձրալի միտձեւութիւնը, պզտիկ պարտականութիւններու մչանջնինաւոր կրկնութիւնը չէ, այլ՝ մանաւանդ ի գուր աշխատած ըլլալու, մնայուն արդիւնքներ յառաջ բերելու առերեւոյթ անյաջողութեան զգացումն է որ զժգոհ կ՛ընէ։ Այս առաւօտ եփուած հացը վաղը պիտի հանուի։ Լուացուած պնակները նորէն լուալու պէտք պիտի կենայ։ Նոր արդուկուած ճերմակեղէնը նորէն լուացարանը պիտի երթայ չաբթուան վերջը։ երկու օր առաջ աւլուած սենեակը նորէն պէտք է աւլուի։ Տղաքը անվերջ համակրանք եւ ուշադրութիւն կը պահանջեն։ Այր մարդուն գործն ալ կրնայ միշտ դժուար ըլլալ։ բայց, կին մարդուն գործերուն նման ապարդիւն չըլլալուն պատճառաւ, այրը նոյնչափ անտանելի չզգար։ Մարդ սովորաբար որոշ վարձատրութիւն մը ընդունած կը համարի երբ կը զգայ թէ բան մը կատարած է, չօշափելի արդիւնք մը ձեռք բերած է։ Ճարտարապետը լմնցած չէնքը կը ցուցնէ եւ կ՛ըսէ, «Ես ծրագրեցի տաիկա։» Հիւանդները, որոնք կը տեսնեն թէ չէնքը յառաջ կ՛երթայ իրենց ձեռքերուն աշխատութիւնով, գիտեն թէ անիկա տարիներով պիտի մնայ, իբրեւ ակնյայտնի վկայ իրենց աշխատասիրութեան եւ հաւատարմութեան։

Բայց չօշափելի բաները չեն միշտ անոնք որ ամենէն իրական կամ ամենէն օգտակար են։ Բայ ի ընտիր չէնքերէն ուրիշ ազնիւ գործեր կան։ Դեռատի անձը, որ աշխարհի մէջ կը մտնէ առողջ եւ մաքուր մտքով, զօրաւոր սկզբունքներով, զորոնք ստացած է տանը մէջ եւ սա հաստատուն համոզմամբ թէ աշխարհի մէջ իր մօր նման ուրիշ բարի կին մը չգտնուիր, պարթեւնոնէն աւելի ընտիր եւ ազնիւ գործ մըն է։ Եւ այն աղջիկը որ մեծցած չափահաս եղած է մաքուր սրտով, եւ այնպիսի ձեռքերով որ իր մօր տան մէջ կրթուած վարժուած են չարունակելու նոր տան մը մէջ օգտակարութեան եւ մխիթարութեան գործերը, միթէ աշխարհի համար աղիւսէ եւ մարմարիոնէ աւելի պատկա՞ս արժէք ունի։

ՊՈՄՈՆԹԻ ԻԳԼԻ ՀՈՐԸ

Ի Թէքսաս, Պոմոնթի հորը Միացեալ Նահանգաց մէջ ամենէն մեծ քարիւղի հորն ըլլալու համբաւն ունի։ Կը հաշուուի թէ լման 150,000 տակառ իւղ վաղեց անկէ, մինչեւ որ կարելի եղաւ հոսանքը կասեցնել։ Սրդէն անոր մերձակայ ընդարձակ դետին մը ծախուած է քարիւղի ընկերութիւններու, եւ հաւանօրէն Պոմոնթի մօտ գտնուղ երկիրը ամբողջովին պիտի չահագործուի։ Ցիչեալ հորը գտաւ 1901 Յունուարին Հարիւրապետ Ֆ. Ֆ. Լուքաս, Ուաչինկթընցի երկրաբանը, որ քարիւղի գործով կը զբաղի Թէքսասի այս մասին մէջ իբր երկու տարիներէ հետէ։ Մինչ գործաւորները կ՛աշխատէին ճախարակին վրայ, հորին մէջ վրդովում մը տեսան, եւ հազիւ հեռացան հոսան ածապարանօք ապահով տեղ մը, եւ ահա հորը պայթեցաւ սոսկալի ձայնով, եւ չորս մաննաչափ տրամադիծ ունեցող 600 ոտք երկաթ խողովակ դուրս խուժեց հորէն եւ օդն ելաւ 600 ոտք բարձրութեամբ։ Խողովակին խուժելուն յաջորդեցին չչման ձայնով կաղաւ իւղ, որոնք կը ցայտէին օդին մէջ 150 ոտք բարձրութեամբ։ Գրեթէ յանկարծ հոսանքը սկսաւ զուտ իւղի փոխուիլ, եւ այդ ժամանակէն մինչեւ Յունուար 16ի իրիկունը իւղի հոսանքը չարունակեց վաղել դէպ օդը՝ առանց երբեք քանակութենէն պակսելու։ Յունուար 18ին իւղին հոսումը զսպուեցաւ եւ փոքրիկ գետ մը ձեւանալով վազեց վարը գտնուղ հեղեղատ մը կամ ձոր մը, ուր ձեւացուց լիճ մը, որ իւղերդ, եւ իւղը չարունակեց կանոնաւոր ընթացքով վազել դէպ ի Մէքսիքոյի Ծոցը։ Իւղին հոսանքը 6 մաննաչափ տրամադիծ ունէր իր ելքին վրայ, եւ 150 ոտք բարձր կը ցայտէր խողովակի մը երեւոյթով, այնուհետեւ կը ցրուէր։ Մանուֆէքտներ հաշուած են թէ 20,000 տակառ իւղ կը հոսէր ամէն մէկ 24 ժամու մէջ։ Թոլէտոյի քաղաքապետը այս հորին իւղի ճարտարուեստին վերաբերութեան մասին սակայն ըսած է զանիկա քննելէ առքը։

Իմ կարծիքովս, անիկա գտնուածներուն մէջ Միացեալ Նահանգներու իւղի ամենէն մեծ հորն է։ Իւղի արհեստին համար բարեբաղդութիւն է որ անիկա լուսաւորման իւղ չէ։ Եթէ այնպէս ըլլար, պիտի անդամալուծէր ամբողջ ճարտարուեստը։ Եւ սակայն անոր գիւտը կը ցուցնէ թէ լոյծ վառելանիւթը Ի. դարու վառելանիւթը պիտի ըլլայ։ Ծուխը, կայծերը, մոխիրը եւ ձանձախարիթը պիտի անհետանան բարբարոսութեան ուրիշ հետքերու հետ։ Իւղի այս նոր հորը կը խոստանայ աւելի մաքուր եւ լաւագոյն քաղաքականութիւն։ Կը թուի թէ այս իւղը միայն իբրեւ վառելանիւթ եւ երկաթուղիի չինուածանիւթ պիտի գործածուի(*)։ Թէքսաս միլիոնաւոր տակառներով պիտի գործածէ այս վերջին նպատակին համար։ Այսու ամենայնիւ, այս երկուքին համար խնդրանք պէտք է կհսնայ։ որ ըսել է թէ անկէ առաջ, պէտք է երկու բաներ ապացուցուին անժխտելի կերպով։ նախ, քաջ դիտնալ թէ իւղատու ընդարձակ հող մը կայ, որուն արտադրութիւնը անսպառ է։ եւ այս կրնայ ըլլալ միայն չատ մը հորեր պեղելով։ Երկրորդ, այդ հողին գոյութեան ապացուցուելէն առքը, հարկ է դրաւել վառելի իւղը գործածողներուն վստահութիւնը։ Այս ալ կրնայ ըլլալ՝ միայն հաւաքելով 10,000,000է մինչեւ 40,000,000 տակառ իւղ, իւ երկաթ աւազաններու մէջ լեցընելով։ Ըսել է թէ միլիոնաւոր տոլարներ պէտք են եւ ամիսներով կանոնաւոր աշխատութիւն, թերեւս տարի մը կամ երկուք, մինչեւ որ իւղի այս խնդրանքը ամրապէս եւ զոհացուցիչ կերպով հաստատուի։

(*) Հեղանիւթը կը չոգիացուի եւ դիւրը որ կը մնայ՝ կը գործածուի սոյն նպատակին համար։

ՈՒՐԱԼ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՄԵՏԱՂՆԵՐԸ

Ուրալ լեռները երկար ժամանակէ հետէ չատ նշանաւոր դեր մը խաղացած են եւ հետզհետէ աւելի պիտի խաղան Ռուսիոյ ճարտարուեստային զարգացման մէջ։ Երկարաձիգ ժամանակամիջոցի մը մէջ Սիպերիական սահմանագլուխը կազմող այս ընդարձակ եւ հարուստ երկիրը եղական համբաւը վայելած է իբրեւ միակ արտադրիչ քանի մը հազուագիւտ եւ թանկագին մետաղներու, որոնց չափազանցուած կատարուած է յոյժ նախնական միջոցներով եւ մեթոտներով եւ մի միայն բնիկներու ձեռքերով։ Այս առթիւ կը յիշուին այժմ համբաւաւոր եւ տեղւոյն համար պատմական անուններ այնպիսիներու որոնք կանուխ ժամանակի մէջ ռահվիրաներ եղած են աշխատելով եւ ճգնելով յիշեալ հանքերը չահագործելու համար, եւ որոնք յետոյ եղան վաճառական իշխաններ եւ միլիոնատէրներ, որպիսի են՝ Սթրոկանով, Տեմիդով, Պիէլոսէնքի եւ ուրիշներ, եւ որոնք վերջերը հնամոլութիւն հաստատեցին ամուսնութիւններ կնքելով Պետութեան ամենէն ազնուական ընտանիքներէն մէկ քանիին հետ։ Միայն վերջին տարիներուս մէջ է որ օտար դրամագլուխն ու ձեռներէցութիւնը սկսաւ եւ հետզհետէ աճեցուն մաս մը կ՛ունենայ Ուրալներուն հանքային հարստութեան զարգացմանը մէջ, եւ արդէն միլիոնի հանքերը, աշխարհիս մէջ այդ մետաղին ամենէն հարուստ եւ ամենէն կարեւոր հանքերը, գրեթէ բոլորովին օտարազգի դրամատէրներէ կը շահագործուին։ Կեդրոնական եւ Հարաւային Ուրալներուն մէջ վերջին քանի մը տարիներուս միջոցին գրեթէ ամբողջովին չահագործուիլ սկսած են անոնք, եւ բոլոր այն գաւառները որոնք ոսկիի գրեթէ անսպառ դիրտեր ունին թէ՛ քուարցի եւ թէ՛ ողզղական հողի հետ խառն, քիչ յետոյ գիտական գործողութիւններուն պիտի ենթարկուին օտարազգիներէ, որոնք իրենց սեպհական ճարտարապետները պիտի գործածեն։ Օտարազգի չահագէտներու ղեպ հիւսիս հոսանքը չարունակ կ՛աճի կը ստուարանայ, եւ կը տեղեկագրուի թէ պատուական արդիւնքներ ձեռք բերուած են նոր խուզարկուած տեղերէն։ Լեռնէն վազող Լոսվա գետին եղերքներէն եւ վաւերական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ յանհունս հարուստ ոսկիի եւ փլաթինի դիրտեր գտնուած են։ Այս նոր գաչտերը Հիւսիսային Լայնութեան վաթսուներորդ եւ վաթսունըմէկերորդ աստիճաններուն մէջտեղ կ՛իյնան, եւ կը կազմեն, սակայս ըսենք, Ուրալներու հանքագործութեան ծայրագոյն սահմանը։ Մոսքուացի հարուստ վաճառական մը, Պակրէչով, բարերաղդ գտնուած է Լոսվայի ոսկւոյ եւ փլաթինի հանքերը չահագործելու միակ արտօնութիւնը ձեռք բերելով, եւ հիմա հետամուտ է չահագործմանն սկսիլ օտարներու դրամագլխով եւ օտարներու ձեռքով, նախամեծար ընտրելով Բրիտանական։ Հիւսիսային Ուրալը եւ Ենիսէյի ու Լենայի յոյժ լայնածաւալ աւազանները տակաւին կոյս գաչտեր են գրեթէ, եւ կը սպասեն դրամատէրներու գալստեան։

ՅՈՐԵՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Աստանի մէջ (Եգիպտոս), Նեղոսի առաջին կարկաչաստահանքին մօտ, ներկայ ժամանակներուս ամենէն մեծ ճարտարագիտական գործերէն մին սկսուեցաւ երկու տարի առաջ։ Գործը հիմա այնքան յառաջ տարուած է որ կարելի է գետէն անցնիլ առանց ոտքերը թրջելու։ Այս կէտին վրայ Նեղոս մղոն մը լայնք ունի։ Երբ հակայ թումբը լմնայ, 140 մղոնէ աւելի երկայնութեամբ աւազան մը պիտի ձեւանայ։ Փարաւոններ-

րու ժամանակէն հետէ «ցած Նեղոս,» կամ «բարձր Նեղոս» նշանակած են նուազուԹիւն կամ առատուԹիւն Եգիպտոսի մէջ։ Մեծ աւազանը պիտի պաշտպանէ նուազուԹեան դէմ, կարելի ընելով մԹերուած ջուրը բաշխել այն եղանակներուն մէջ երբ պէտք կայ։ Կը հաշուուի Թէ 5,000,000 ակրոն (= 20,000,000 արտաւար) մշակելի երկիր այս կերպով առաջնակարգ բարիքներ հողի պիտի վերածուի։ Եւ կ'ակնկալուի Թէ գործը 1903ին պատրաստ պիտի ըլլայ Նեղոսի յորդումը կառավարելու համար։ Այս ձեռնարկին յաջողուԹեամբ յառաջ տարուիլը մտածել կու տայ Թէ երբ քաղաքակրԹուԹեան միջոցները ընդհանուր կերպով հասկցուին եւ լիովին ի գործ դրուին, սովու այնպիսի եղանակներ որ ցարդ նշանաւոր տեղ բռնած են աշխարհի պատմուԹեան մէջ՝ պիտի չըլլան այլեւս կարելի։ Որովհետեւ սովին պատճառը կը հասկցուի միշտ, ուստի կարելի է խուսափիլ անկէ։ Անցեալ տարի Հնդկաստանի մէջ առատ ուտեստ կը գտնուէր, երբ 80,000,000 հոգի կը տանջուէին անօԹուԹենէ. բայց փոխադրուԹեան միջոցները անբաւական էին ուտեստը եւ անօԹի ժողովուրդը իրարու քով բերելու։ Այն սովը, որ տիրեց միեւնոյն ժամանակ Ռուսիոյ հարաւային եւ հարաւարեւմտեան գաւառներուն մէջ, մեծ մասամբ ժողովրդին չափազանց խոնուած ըլլալուն համար էր, եւ մեղմացաւ երբ կառավարուԹիւնը Սիպերիա գաղԹելու օժանդակուԹիւններ ընծայեց նորէն։ Սովը հիմա կեդրոնական Զինաստանի հիւսիսակողմը երկու գաւառներու մէջ կը տիրէ։ Հոս ալ կրնար մեղմանալ, եԹէ ուտեստը կարելի ըլլար փոխադրել, եւ կարելի էր անկէ խոյս տալ եԹէ իչխանուԹիւնները խելք եւ նախահոգուԹիւն ունենային։ Դեղին Գետին աւերիչ բնուԹիւնը սանձելու։

Այսուհետեւ ցորեն պիտի դանուի Եգիպտոսի մէջ։ Բայց կարելի է եւ պէտք է որ ուտեստ դանուի ամէն երկրի մէջ, որ արդի գաղափարներու եւ յառաջդիմական մեԹոդներու մղումը կը զգայ, վասն զի սովը այսպիսի երկրի մը մէջ ուրիչ բան չէ, բայց եԹէ արգելուող չարիք մը։

ՍՈՒՄԱԹՐԱԿԱՆ ԽԱԻԱՐՈՒՄԸ

Վերջին խաւարման արձագանգներուն լռեցէն առաջ աստեղագիտական աշխարհը նորէն չարժման մէջ կը դանուի յաջորդ խաւարումին (որ կը պատահի չաբԹուս, Մայիս 17—18ին) պատրաստուԹիւնովը։ Այն առեն լուսինին չուքը պիտի անցնի Հնդկայ Ովկիանոսէն, ՄաւրիԹիուս, Սումաթրա, Պորնէոյ, Չելէպեան կղզիներուն եւ Նոր Կուինէայի հարաւային ծովեզերքին վրայէն։ Սումաթրայի մէջ, ուր բոլորական խաւարումը տեղի պիտի ունենայ կէսօրուան մօտ, դրեԹէ վեցուկէս վայրկեան պիտի տեւէ, տեւողուԹիւն՝ որ գրեԹէ անօրինակ է արեւու խաւարումի պատմուԹեան մէջ։ Վերջին խաւարման արդիւնքները, ԹէպԹէ քիչ մը աղքատ էին բոլորական խաւարման կարճ տեւողուԹեան պատճառաւ, անկարեւոր չէին սակայն, վասն զի լիովին հաստատեցին ինչ ինչ կարեւոր գիտնուԹիւններ, որոնք առաջ քիչ մը տարակուսական էին նկատմամբ լուսինին բոլորիքը տեսնուած պսակին լուսապատկերին։ Այդ առԹիւ այդ պսակին բազմաԹիւ եւ առաջնաններէն աւելի նրբին լուսանկարները եւս հանուեցան։ Տակաւին այն արդիւնքներուն բարձրագոյն արժէքը կը կայանայ այն մեԹոաններուն եւ կազմածներուն մէջ որ պիտի գործածուին այս Մայիսին։ Հոլանտական կառավարուԹիւնը մեծ արշաւախումբ մը ղրկած է Սումաթրա, Նիճլանտի եւ վիլհէլմինքի տեսչուԹեան ներքեւ, որոնք վերջին խաւարումը գիտնական Ամերիկեան Ճորճիա Նահանգին մէջ իրենց նախապատրաստուԹիւն յաջորդ խաւարումին։ Անոնց խումբը քանի մը մասերու պիտի բաժնուի, որոնք այլեւայլ կայաններ պիտի գրաւեն եւ ասպնջականուԹիւն պիտի ընեն այցելող ասեղագէտներու։ Եւրոպական ուրիչ ազգեր ալ յիշեալ խաւարումը գիտնդներ պիտի ունենան, եւ Մարտ ամսուն մէջ արդէն չորս խումբեր ճամբայ ելան Միացեալ Նահանգներէն։

Խաւարման երկար տեւողուԹիւնը եւ անոր համապատասխանող մԹուԹիւնը յառաջիկայ խաւարումը բացառիկ կերպով մեծարժէք պիտի ընեն Փայլածուին եւ արեւին մէջեղ մոլորակներ փնտռելու եւ լուսապատկերը ուսումնասիրելու նման նպատակներու համար, եւ արդարեւ դրեԹէ ամէն խնդրի համար որ կրնայ ներկայանալ։ Բայց դժբաղդուԹիւնը սա է որ այդ ժամանակ օդին նպաստաւոր ըլլալուն վստահուԹիւն չկայ։

ԱՆԴՐՍԻՊԵՐԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Անդրսիպերիական երկաԹուղւոյն իչխանուԹիւնները մեծ դժուարուԹեան հանդիպած են Պայքալ լճին պատճառաւ։ Այս լիճը 65 մղոն լայն է, ու չատ խորունկ եւ տարուան մեծ մասին մէջ սաստիկ փոԹորկայոյզ է։ Եզերքը չատ ճախճախուտ են բաւական երկար հեռաւորուԹեամբ։ Հիմա կը գործածուին սառ կոտրող խոշոր չոգենաւներ Ամերիկեան դրուԹեամբ չինուած, հանդերձ փոխադրանաւերով՝ ուղեւորներու եւ ապրանքներու փոխադրուԹեան համար։ Կառքերն ալ կը տարուին այս փոխադրանաւերով։ Այս նախապատրաստական կարգադրուԹիւնը եղաւ այն պատճառով որ իչխանուԹիւնները աճապարեցնին հաղորդակցուԹիւն հաստատել, մինչ նոյն ժամանակ գիծ մը կը հետազօտէին լճին չուրջը։ Երբեմն կը պատահի որ ուղեւորներ եւ կառքեր չեն կրնար ցամաք հանուիլ միւս կողմը, լճին վրայ եղած փոԹորիկներուն պատճառաւ, եւ չոգենաւին մէջ կը Թողուին 25—40 ժամեր։ Այժմ աւարտած են Պայքալի չուրջ գիծերու հետազօտուԹիւնները։ Այս գիծերէն մին ընտրուած է, եւ անտարակոյս պիտի չինուի մօտաւոր ապագային մէջ։ Այս գիծը կ'երԹայ Օլխոնի եւ ԹուկուզԹիխիլի ճամբէն։ ուստի խոյս կը տրուի խել մը փապուղիներու պեղումէ, այնպէս որ ԻրքուԹսքէ մինչեւ ՔուլԹուխա միայն երկու փապուղի չինել պէտք պիտի ըլլայ, իւրաքանչիւրը 1,120 ոտք երկայն։ Այս կերպով խնայուԹիւն կ'ըլլայ քանի մը միլիոն րուպլի, որ կ'ակնկալուէր Թէ պիտի ծախսուէր լճին բոլորտիքը գիծ չինելով։ Ճարտարագէտներ համոզուած են Թէ, եԹէ ընտրուած գիծը լաւ նկատողուԹեան առնուի նորէն, մինչեւ իսկ երկու փապուղիներուն ալ պէտք պիտի չտեսնուի, եւ յայնժամ պիտի չըլլան ընդհրկուած պեղումներ այդ հատուածին վրայ։

ԱՑԼԵՒԱՅԻՔ

Ան֊Ե֊Լ֊Յ֊Ո֊Ց֊։ Մր. Թէսլա կը խոստանայ անԹել լոյս, որ այս լայնուԹիւններուն մէջ աբեւու արուեստական լոյս պիտի պարզեւէ կէսգիչերին։ Մօտերս ասիԹով մը իր Սրեւելեան Հաւասիքն փողոցին մէջ ունեցած աչխատանոցին պատուհանները փակեց, եւ մութին մէջ երբ ելեկտրական հոսանք մը դարձուց, մէկ վայրկեանի մէջ սենեակը ողողուեցաւ «արուեստական արեւու ճառագայԹով,» ինչպէս Թէսլա կը կոչէ զայն։ Լոյսը սիտուեցաւ ութ մատնաչափ բարձր եւ վեց մատնաչափ լայն ապակիի մը մէջէն։ ԱնԹել լամբարին զարմանալի հանգամանքը, եԹէ ըսուածները հաստատուին, սա է որ անիկա կարելի է սենեակին մէկ կողմէն միւսը տանիլ, ուղուած ժամանակը վեր առնել եւ վար դնել, ճիշդ ինչպէս որ մարդ քարիւղի լամբարը կը գործածէ, եւ բոլոր այս միջոցին չպղպջար լոյսը։ Այս նոր լոյսը օրհնուԹիւն մը պիտի ըլլայ մարդկուԹեան, մասնաւորապէս հիւանդի սենեակի համար, վասն զի Մր. Թէսլա կ'ըսէ Թէ հանդարտեցուցիչ ներգործուԹիւն մը պիտի ընէ ջիղերուն վրայ։ Լոյս մը որ կեանքը նուազ տաժանելի կ'ընէ այս տաժանուտ ժամանակներուն մէջ՝ առաջին աստիճանի կարեւորուԹենէ զուրկ չկրնար ըլլալ։

Ա֊պ֊ԷՒ֊Ր֊ Խ֊ԹԼ֊ա֊Ն֊Ի֊Ն֊Ը֊ Գաղղիոյ մէջ այնպիսի ահռելի համեմատուԹիւններ ստացած է, որ Երեսփոխանական ժողովը հիմա արգելած է անոր Թէ՛ պատրաստուԹիւնը Թէ՛ վաճառումը։ Արդէն «կանանչ սարսափը,» ինչպէս կը կոչուի այն, սպանած է կի տը Մոբասանի, Ալֆրէտ տը Մուսէի, Պոտլերի նման փայլուն տաղանդներ եւ գրեԹէ նոյն աստիճան երեւելի ուրիչներ ալ։ 1894է ի վեր հիւծախտը կրկնապատկուած է։ Կը հաշուուի Թէ հիմա տարին 10,060,000 քուարԹ (մէկ քուարԹ = քառորդ կալոն = իրր 280 տրամ) կը սպառի։ Այս ըմպելին արգելուեցաւ բանակին համար ասկէ քիչ մը առաջ, եւ Երեսփոխանական ժողովին զանիկա ի սպառ վտարելու ձեռնարկը կը ցուցնէ Թէ կառավարուԹիւնն ինչպէս ծանրակչիռ կը նկատէ խնդիրը ժողովրդին համար։

Ս֊պ֊ր֊ե֊ր֊ Դ֊ե֊ք֊ա֊ո֊ւ֊Ր֊Ի֊Ե֊Ն֊Ն֊Ը֊։ Սովորաբար կը նկատուի Թէ կենդանիներուն մէջ սարդը առանձնակեաց է, առանձին ապրիլը աւելի կ'ընտրէ։ Բայց բնախոյզները այս կանոնին բացառուԹիւններ գտած են։ Եւ ամենէն նշանաւորներուն կարգէն են երեք տեսակ սարդեր, զորոնք ուսումնասիրած է Ֆօժէն Սիմոն ի Վենեցուէլա։ Անոնց մէջ ամենէն ուշագրաւն է Ո֊լ֊պ֊ր֊ո֊ս Ռ֊է֊ֆ֊ո֊պ֊լ֊է֊ա֊ն֊ո֊ս֊ը, որ կը Թուի Թէ ճշմարիտ միաբանասէր մըն է իր բնազդներով։ Անոնցմէ քանի մը հարիւրը մէկտեղ կը բնակին ահագին սարդիոստայններու մէջ, որոնք կը բաղկանան մանր ոստայններէ որ իրարու կցուած են զօրաւոր Թելերով եւ ծառերուն ճիւղերուն մէջ հաստատուած։ Այս ոստայններուն վրայ կը տեսնուին սարդերը որ ազատօրէն ժուռ կուգան, իրար կը դիմաւորեն, բարեւներ կը փոխանակեն իրենց նուրբ եղջիւրներով։ Մեծ ոստայնին կեդրոնը կայ տեղ մը, ուր ամբողջ միաբանուԹեան ճուները կ'ածուին, եւ ուր յատուկ եղանակներու մէջ էգ սարդերը կը ժողովուին, եւ ամէն մէկը ճուերով լեցուն իր մեռածս խոզակին հակողուԹիւնը կ'ընէ։

Ե֊ր֊կ֊ր֊ե֊ա֊-Ր֊Ի֊-Ն֊Ը֊։ Գրեթէ 30 տարուան չարունակական եւ մեծածախս ջանքերէ ետքը ստուգուած է Թէ երկրիս Հասարակածային տրամագիծը 7,926 մղոն է, իսկ բարձրուԹիւնը Բեւեռէ Բեւեռ 7,899 մղոն։

Լ֊ա֊Ն֊ա֊ց֊ա֊յ֊է֊ ա֊պ֊է֊ լ֊ճ֊ը֊։ Կիպրոս կղզիին մէջ ծովուն մօտ փորուած աւազան մըն է այս, ԹէպԹէ քիչ մը ցած է ծովուն մակերեսէն, եւ կը ներկայացնէ աղի լիճ մը, որմէ ամէն տարի մեծ քանակուԹեամբ աղ կը հանուի

Օգոստոս ամսուն մէջ երբ տօթակէզ ամառը կը ցամքեցնէ ջուրը ։ Մր· Ս· Վ· Պէլէմի, որ մօտերս այցելած է Լարնաքա կոչուած այդ լիճը, կը կարծէ թէ ծովուն ջուրը ժայռերուն մէջէն քամուելով կ'երթայ կը հասնի աւազանին մէջ եւ այսպէս կը լեցնէ հոն ։ Սմառնամէջի անձրեւի միակ հեղեղ մը երբեմն բաւական կ'ըլլայ կորնցնելու աղի պրտաղրութիւնը, ուստի կիպրացիք ըստ կարի պաշտպանելու համար այդ պատուական լիճը՝ ջրանցներ չինած են, որոնց միջոցաւ անձրեւներուն ջուրի հոսանքները լեռներուն կողերէն ծովը կը վազեն ։

Անթափանցելի ջրահ մը միշտ կը դրուի Բրուփի մեծ գինագործարանին մէջ յիսսէն ։ Հնարագիտութիւնը միշտ չատ պարզ է եւ սակայն չատ արդիւնաւոր ։ Կ'ըսուի թէ պողպատէն աւելի կակուղ նոր մետաղ մը պողպատ տախտակի մը փակցնելէ ետքը երբ հրազէնքը անոր պողպատ երեսին արձակուեցաւ, գիւրաբեկ մը ծակուեցաւ տախտակը, կոկիկ ծակ մը բացուեցաւ ։ բայց երբ հարուածը նոր մետաղէ երեսին արձակուեցաւ, արդիւնքը ուրիշ բան չեղաւ, բայց եթէ՝ գնտակները տարածուեցան եւ կոտրտեցան աւելի կակուղ մետաղին մակերեսին վրայ ։

ԿԱՐՕՁ

«Փնտռեցէք ու պիտի գտնէք» (Մատ. Է· 7)

(Պապ· Ս· Կ· Ապանալեան, Մարսոան)

Մարդս, չատ բաներու կարօտ, քիչ բաներու տէր է ։ Մեծ բաներու կը փափաքի, փոքրները ձեռք կ'անցնէ ։ Բարձրագոյն ու գեղեցկագոյն բաներու սիրահար, ստորնագոյնով բաւականանալու ստիպուած է ։ Շուկան կարգ մը մարդիկ նստած գործի կը սպասեն ։ Ուրիշներ ներքին մտատանջութիւն ունին ։ Աչակերտը իւր թուաբանական խնդիրին, ուրիշներ իրենց հիւանդութեանց, ուրիշներ իրենց սիրելիէն զատուելուն, համար տրտում ու տխուր են ։ Ոմանք հացի համար նստած կու լան ։ Ինչ է ձեր հոգը, ցաւը ։ Ինչ է ձեր կարօտը ։ Ինչո՞ւ կու լաք ։ Մեր բնաբանը կը քաջալերէ ձեզ, ըսելով, «Փնտռեցէք ու պիտի գտնէք ։»

Աստուած մարդը աղնիւ խորհուրդներով եւ զգացումներով օժտած է ։ Նոյն ատենը անոր փափաքած ու պապակած բաները անկէ պահած ու թաղած է, որ մարդը աշխատի ու փնտռէ · ինչ զարմանալի բան ։ Երկինք ու երկիրը անթիւ ու անհամար հարստութեամբ ու գանձերով լեցուցած է, բայց կղպած է, որ մարդը խնդրէ, փնտռէ ։

Ահա մարդ արարածին զբաղումն ալ այս է ։ կը փնտռէ ու միշտ կը փնտռէ ։ Երախան կաթ կը փնտռէ, քանի՛ կը մեծնայ՝ մեծ բաներու կը տենչայ ։ Ահա այս բնական ձգտումով ու անկուշտ փափաքով փնտռելով էր որ Գոլոմպոս դԱմերիկա գտաւ, Լիվինկսթըն եւ Սթանլի խուզարկելով խաւարն Ափրիկէն՝ ծանօթացուցին զայն աշխարհի, Արքիմեդէս լծակը եւ ձէննէր պատուաստը··· գտաւ ։ Գիտուններն միշտ կը փնտռեն, գիտութիւնը խուզարկութիւն է ։

Համարը կ'ըսէ, Խնդրեցէք — այսինքն աղօթեցէք, փնտռեցէք, այսինքն գործնական կերպով աղօթեցէք, եւ կամ աղօթքը գործնականացուցէք ։ Առանց փնտռելու՝ միայն խնդրելով աղօթքը ապարդիւն կը մնայ ։ Նախ քննենք ընչո՞ Տէրը ետաձգ ու պահած է իր գանձերը ։ Ինքը քանի որ չի խնդրած ու չի փնտռած գիտէ, ու քանի որ մարդու սէտք են, ինքը գիտէ Հայր մը ըլլալով ինչո՞ վանած պահած է ։ Ս· Մարդուն անհնազանդութիւնն էր պատճառը որ դրախտի ճոխութենէ վռնտուեցաւ եւ Աբրահմին փայլուն երեսէն զրկուեցաւ, եւ երկիրը իր բերքերը չի տալու համար բերանը գոցեց ։ Բ· Առանց փնտռելու եւ աչխատելու գանուածին արժէքը չի գիտցուիր ։ Ինչ որ աչխատելով գտած ու մերը ըրած ենք, միայն անոնց արժէքը կը հասկնանք ։ Գ· Ինչ որ պահուած է մեզմէ, եւ զանոնք ուենալ կ'աչխատինք՝ աւելի մեր հետաքրքրութիւնը կ'արթնցնէ, մեր ուշադրութիւնը կը դրաւէ ։ Ինչ որ ձրիաբար առատութեամբ կը վայելենք՝ ուշադրութիւն ալ չենք տար անոր ։ Դ· Փնտռելու ժամանակ մեր զգացումները եւ կարողութիւնները մչակուելով կը զօրանան ։ Մեր զգայարանաց ու կարողութեանց ո՛րը որ անգործածելի կը մնայ, նա իւր առջի զօրութիւնն ալ կը կորնցնէ ։ Ալուրդը եւ Բէնթըքթի այրին ձուկերը իրենց աչքը չի գործածելով բոլորովին անգործածելիութեան դատապարտած են զանոնք ։ Մի քերկրական ծովու արեւելեան կողմը բնակող հին ազգ մը իրենց զաւակաց օրական հացը ծառի մը ճիւղէն կը կախէր որ անոնք իրենց նետերով զարնելով վար իջնցընէին, եւ այն կերպով պղտիկութենէ հացին արժէքը հասկնային ։ «Կարօտութիւնը հնարքներու մայրն է ,» կ'ըսէ հին առածը ։ Նոյնպէս ալ Տէրը դրախտին արժէքը չի գիտցող իր սիրելի զաւակները դուրս վռնտեց որ մարդը Աստուծոյ օրհնութիւնները փնտռելով, քրտինքով գտնէ, անոր արժէքը ճանչնայ, եւ իր կարողութիւնները զօրանան ու յառաջ երթայ ։ Ա՛հ, ինչ զարմանալի են Աստուծոյ խորհուրդները եւ անոր սէրը ։ Ուստի ծոյլ մի ըլլաք, փնտռեցէք, Արքային հրամանն է այս, Տէրոջը օրհնութիւնները, ու պիտի գտնէք ։

Երկրորդ, ինչ պիտի փնտռենք ։ Ինչ որ կ'ուզենք ։ Նախ նայէ չորս կողմդ ։ Տէրը հարուստութեան գանձերով լեցուցած է տիեզերքը, օդը, ջուրը, հողը, եւ անոնց մէջ չատ թաքուն գանձեր կան ։ Կրօնքը, Սուրբ Գիրքը գանձ է, ոհ, կոյր մի պոռտիք ։ Փնտռել կորուստ ալ կ'ենթադրէ ։ Կորսուածին համար ալ կ'ըլլայ ։ Կինը իր ղրամը, հովիւը կորսուած ոչխարը փնտռեց ։ Տէրը ամէն բան բարի ստեղծեց ։ Աչխարհիս մէջ ցաւ չի կար, ամէն կողմ ուրախութիւն կար ։ Մարդը իր մաքրութիւնը եւ Աստուծոյ պատկերը եւ անոր բարեկամութիւնը մասամբ կորնցուց, անոր երեսը, անոր թագաւորութիւնը ։ Ո՛հ, մարդը ինքը կորսուեցաւ եւ հեռացաւ կենաց ու լուսոյ աղբիւրէն ։ Ուրեմն, ամէն բանէ առաջ, «նախ՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը եւ անոր արդարութիւնը փնտռեցէք ,» Տէրոջը երեսը, անոր փրկութիւնը փնտռեցէք ։ Կ'աղաչեմ, սիրելի եղբայրս, չնչին բաներով ժամանակ մի անցըներ ։ Աստուածայինէն սկսեցէք, եւ «այդ բոլոր բաները պիտի արուին ձեզի ։» Մեծագոյնը, հոգւոյ փրկութիւնը, սրտի խաղաղութիւնը պիտի տրուի ։ Նախ իրաւունքդ մի փնտռեր, այլ պարտքդ ։ Հարցուր անձիդ, Ինչ է պարտք ։ Ո՛ւր է ներքին հանգստութիւնդ, ո՛ւր է սրտի խաղաղութիւնդ ։ Մինչեւ այս մեծ կորուսող գտնաս, քու աղօթքդ ալ աղօթք չէ ։ Պզտիկ աղջիկ մը իրիկուան «Հայր մեր» աղօթքի ժամանակ սկսաւ լալ ։ Մայրը հարցուց, «Ինչ եղաւ, աղջիկս, մէկ տեղդ ցաւ ցուցիր ։» «Ոչ,» ըսաւ աղջիկը ։ «Բան մը կորնցուցի՞ր ։» «Ոչ ։» Վերջապէս հասկցուեցաւ որ փոքրիկ աղջիկը իր սրտի հանգստութիւնը կորնցուցած էր, հակառակ իր մօրը պատուէրին՝ պարտէզէն դուրս եկելով ։ Դուն ո՛րչափ անգամներ երկնաւոր Հօրդ անհնազանդ եղար ։

Երրորդ, ո՞ր պէտք փնտռենք ։ Ուր որ կրնաս գտնել՝ հոն փնտռէ ։ Ուր որ կորնցուցիր, հոն փնտռէ ։ Դիրքերու, մանաւանդ Սուրբ Գրոց մէջ փնտռէ, Բնութեան դրքին ալ անտարբեր մի ըլլար ։ Դպրոցի մէջ, եկեղեցիի մէջ, քարոզի մէջ Ցիսուսը փնտռէ, Փրկիչը, մեծ Քրկիչը, փնտռէ ։ Կ'աղաչեմ, սուորին, ոչինչ բաներ մի փնտռէք ։ Քարոզի մէջ, քարոզչի կամ եկեղեցիի մէջ թերութիւններ փնտռելու մի աչխատիր, ճչմարտութիւնը ծախելու համար մի փնտռեր Ցուդայի պէս ։ Մի միայն ջանքդ օգտակար բան գտնել ու օգուտիլ թող ըլլայ ։ Կրօնի մէջ միայն հետաքրքրութեան համար չլայուսիչ բաներ մի փնտռեր ։ Նչանաբանդ մտնելով՝ լոկ փնտռելու համար մի փնտռեր, ինչպէս Նէեման եւ էմմաուս գացողներ իրենց փնտռածը գտած էին, բայց լուր չունէին, զի դոց աչքով կը փնտռէին ։ Բաց աչքդ ։ Ժամանակաւ երիտասարդ մը երեւելիի մը աղջկան ձեռքը խնդրեց ։ Երեւելին ասոր իրրեւ պատասխան կոչտ կերպով չինուած երկաթ դնտակ մը տուաւ երիտասարդին ձեռքը ։ Երիտասարդը ասիկա ծաղրանք կարծելով՝ բարկութեամբ գնտակը դեռին զարկաւ ։ Մէյմըն ալ գնտակէն դուռ մը բացուեցաւ, մէջէն արծաթ հաւ մը ելաւ ։ Երիտասարդը զարմացմամբ ասիկա քննելու ժամանակ՝ զսպանակի մը վրայ կոխածին պէս խուփ մը բացուեցաւ ու մէջէն ոսկի հաւկիթ մը ելաւ, եւ անոր մէջէն ալ աղամանդեայ մատնի մը, որով երիտասարդը հասկցաւ թէ երեւելին իր հաճութիւնը տուած է, բայց ինքը անտեղեակ էր ։ Նոյնպէս Տէրը տուած է մեզի կրօնք մը, Սուրբ Գիրքը, որուն մէջ մեզի են պիտանի դանձերը կան, Աստուածային փրկութեան գաղտնիքը ։ Երանի՛ թէ մենք մեզի պէտք եղածը, մեր փնտռած փրկութիւնը գտնէինք ։

Չորրորդ, ինչպէս փնտռենք ։ Նախ՝ Տէրոջը կամքին համեմատ ։ Երկրորդ՝ Սաւուղ իր հօրը էշերը ինչ եռանդով ու անձկութեամբ փնտռեց, անկէ չատ աւելի եռանդով ։ Սատանան մռնչող առիւծի պէս կը փնտռէ ։ Քանի՛ թշնամիդ այսպէս կը փնտռէ, դուն ալ աւելի հոգւոյ եւ մարմնոյ փրկութիւնդ փնտռէ ։ Ձեր փրկութիւնը ահով ու դողով փնտռեցէք, կ'ըսէ Սուրբ Գիրքը ։ Ահով ու դողով ։ Ինչպէս Փրիստոս, Աստուածորդին, քու Փրկիչդ մեծ զոհողութեամբ փնտռեց, իր անձը տալով մեռնելու · նայէ, քու արժէքդ ինչ մեծ է · Աստուած քեզ փնտռելու համար երկիր եկաւ ։ Ուստի դուն, դուն ալ քու փրկութեանդ համար վազէ, աչխատէ, փնտռէ ։ Փրկչիդ առջեւը եղ, «Ահա ես» ըսէ, «ես ալ քեզ կը փնտռեմ ։ Ես կորսուեցայ, ես հեռացայ, ես քեզի անհնազանդ եղայ, ա՛հ, կրկին դուն դիս կը փնտռես ։ Կ'աղաչեմ, ներէ,» ըսէ ։ Ա՛հ, անդամ մը նայէ անոր արեան · քեզ համար թափուեցաւ ։ Բաւ է քեզ, քեզ փնտռողին չափ քու անձիդ փրկութիւնը խնդրելդ ։

Յ· Ե՞րբ պէտք փնտռենք ։ Հիմա · միայն ներկայ րոպէն քուկդ է · հիմա փնտռէ ։ «Ահա հիմա է ընդունելի ժամանակը ,» կ'ըսէ Սբ· Գիրքը «Զիս կանուխ փնտռողները դիս կը գըտնեն ։» Ուրիշ ատենուան մի ձգեր · վախ կայ ուշ փնտռողներուն համար, չի գտնելու վախ, կորսուելու վախ, յաւիտեան կորսուելո՛ վախ ։ Սուրբ Գրոց բոլոր խոստումները կանուխ փնտռողներուն համար են ։

Կորստեան պատասխանատուն մենք ենք ։

Չի գտնելնուս յանցանքը մերն է։ Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան եղած, պատրաստուած է։ Նաեւ խոստումը, ծանուցումը, հրատարակութիւնը եղած է։ «Փնտռեցէք ու պիտի գտնէք։» Ա՛լ ամէն բան մեր ձեռքն է։ Մէկ կողմանէ «Փնտռեցէք» կ՛ըսէ, միւս կողմանէ քեղ գտնելու համար, քեզի դիւրութիւն տալու համար քեզի մօտ կու գայ ու կ՛ըսէ, «եկէք ինծի։» Ով մեղաւոր, մի դանդաղիր, մի յետաձգեր, ու մի կորսուիր։

Ով մարդ, ունի՞ս մեղք, չարութիւն,
Վախցիր, ողբա, կոծ ըրէ դուն.
Աստո՛ւած ձրգէ, ապաշխարէ.
Տէր Յիսուսի շո՛ւտով դիմէ,
Քանզի դըժոխքն է հաստատուն,
Անոր տանջանքն ալ մընայուն։

ԱՆՁՐԵՒԻ ՇԱԲԱԹԸ

Շաբաթը որ սկսաւ Զատկէ կէսօրով՝ օրհնութեան չաբաթ մը եղաւ բովանդակ Խարբերդի համար, իսկ մեզի — Խուլպեղցիներուս —համար հոգեւոր թէ մարմնաւոր կրկին օրհնութիւններու չաբաթ մը եղաւ կը կարծենք։

Խարբերդի եղանակը այս տարի նոյն իսկ Խարբերդցիներու համար արտասովոր եղանակ մը եղաւ։ Աչունն անսանձրեւ անցաւ դրեթէ, ձմեռն անձիւն եւ դարունն ալ առեւտ եկաւ ու արեւով չարունակեց մինչեւ Զատիկ, եւ Ապրիլը ջերմութեամբ կը մրցեր Յունիսի հետ։ Մրկիլ կը սկսէին ցանքերը ու այրուիլ՝ ցանողներու սրտերը։ Ջուրի սով մը սկսեր էր։ Դարունը թէեւ Փետրուարի առաջին օրուան հետ եկեր սկսեր էր, բայց արծկան կենդանիք, դէթ մեր Խուլպիւղի մէջ, դեռ իրենց ախոռներուն մէջ կ՛ուտէին ու դիւղի աղբիւրներէն կը խմէին։ Չէին արձակուեր ու դաշտ իրկուեր, դի դաշտը ոչ արածելիք բաւական խոտ կար, ոչ ալ արօտ։ իսկ խմելու ջուր ընա՛չ։ Արդէն ըսինք, ցուրենները ու ցանքերն ալ — չինականին յոյսերը ապագայի — դեղնիլ, դալկահարիլ սկսեր էին, եւ փճացումի սպառնալիքը երկրագործին սիրտն ալ կը սկսէր սղառել։ Ժողովուրդը հիմա — ինչպէս միշտ նեղութեան օրերու մէջ — Աստուծոյ դիրկը կը նետուէր։ Նորէն, եւ չեմ գիտեր քանի՛երորդ անգամն ըլլալով, կը կրկնուէր մարդկային այն տխուր խոստովանութիւնն ու փորձառութիւնը, «իմ նեղութեանս օրը Տէրը փնտռեցի։» Այո, այսպէս. եւ ուստի ամէն մեղք՝ բայց փառք իրեն որ կ՛ըսէ, «Նեղութեան օրը ինծի կանչէ. ես քեզ պիտի ազատեմ, ու դուն իս պիտի փառաւորես,» եթէ սակայն լիութեան մէջ մոռացումի մեղքը չի գայ ու մեզ չբռնէ, որպէս յաճախ։

Այո, ժողովուրդը դինք Աստուծոյ դիրկը նետեց, յարուցեալ Յաղթական Յիսուսի դիրկը յօրէ անտի յարութեան։ Հակումներն սկսան գերեզմանատան մէջ։ Ամբողջ չաբաթ մը, մերթ ամէն օր եւ մերթ օր ընդ մէջ, ամբողջ դիւղով — Լուս. եղբարք թէ Աւետարանականք — հոն կ՛ելլէինք եւ օրական 2–3 անգամ։ Փառք Աստուծոյ, առջի օրուընէ իսկ լսեց մեր ձայները եւ անձրեւակարգն սկսաւ եւ այս տողերս գրելու ատեն դեռ կը չարունակէ։ Ամէն անգամ որ գերեզմանատուն կ՛երթայինք, ժողովուրդը, մանաւանդ Լուս. եղբարք, կ՛աղաչէին որ քարոզ մը խօսիմ։ Քահանաներն ալ — երկուք — կը հաճէին։ Այսպիսի բաց դուռ մը գտնելով առջիս՝ աննկատ կ՛ընեմ յոդնութիւն եւ աղողջութիւն, եւ օրը երբեմն երկու եւ երբեմն երեք անգամ կը խօսիմ իրենց, ու իրենք աչք ու ականջ կարած կ՛ունկնդրեն։ Ունկնդիրներն 5–600 են, երբեմն ալ 7–8 հարիւր։ Թերեւս հազար մը ունկնդիրներով ժողով ալ եղաւ. ժողով՝ ուր կը գտնուէր գրեթէ դիւղն ամբողջ։ Առաջին եւ երկրորդ օրերու մեր նիւթն էր Ընդունելի աղօթք եւ իր պայմաններն։ Երրորդ օրը՝ նախորդ օրերու նիւթերուն մէկ քաղուածքն ըրինք։ Չորրորդ օրուան մեր նիւթն էր Մեծ Հարցումը (Մատ. Ժ.Զ. 26) կամ Անձնաշահութիւն։ Նոյն օրուան երկրորդ նիւթն ալ «Ես եմ կենաց հացը։» Հինգերորդ օրուան նիւթ, «Զէք կրնար երկու տիրոջ ծառայութիւն ընել. չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ եւ մամոնայի։» Առջի օրուան առջի ժողովքէն վերջ խնդրագիր մը կը տրուի ձեռքս։ Դրացի դիւղէ մը, Սրվաւուտէ, կու գայ։ Մարդոցը եկեղեցիին չինուելեան ձեռնարկուած է եւ Խուլպեղցյոց եղբայրական օղնութիւնը կը խնդրուէր։ կը կարդամ խնդրագիրը եւ կ՛ըսեմ, «Անձրեւ կը խնդրէք Աստուծմէ. աղէկ. բայց դուք ի՞նչ պիտի տաք Աստուծոյ, դի Աստուծոյ գործը մեզի հետ առեւտուր է։ 'Տուէք ու ձեզի պիտի տրուի։' Աստուծոյ տուն մը պիտի կանգնուի. օգնեցէք դուք եւ Աստուած, կը հաւատամ, անձրեւ պիտի տայ։» Եւ լռեցի իմ բաժինս դնելով թուղթին վրայ։ Ժողովուրդը, այր եւ կին 7–8 հարիւր, հաւաքեցան ինծի եւ 7–800 դահ. գոյացաւ նոյնժամայն՝ կէսը պատրաստ դրամ եւ կէսը խոստում։ Ձմեռուանս մէջ դրամապէս քամուած այս ժողովուրդի քսակէն մէկ անգամով այսչափ դրամ ելլելը հրաշքի պէս եկաւ իմ աչքիս եւ իրենց ալ աչքին։ Երկու երեք ժամ վերջ ծնան անձրեւաբեր ամպերը, եւ ժողովուրդն ուրախացաւ ու հաւատաց։

Իւրաքանչիւր ժողով որ կ՛աւարտի՝ (այսպէս կ՛ըսեմ դի դեռ կը չարունակուին մեր ժողովները իրրեւ չնորհակալութեան ժողովներ) ժողովուրդը կու գայ խնդրել որ դարձեալ ժողով ըլլայ։ Ու ես կը խոստանամ։ Ահա այսպէս յոյժ շա՛տ եւ տաղանդաւոր է մեր այժմու գործը։ Հիմակուան մեր աղօթքն է որ Տէրը իր Հոգւոյն անձրեւները թափէ եւ իր խօսքին սրտերու մէջ սրսկուած սերմն ալ աճեցնէ։ Ընթերցողդ, աղօթակից եղէք մեզի եւ մեր ժողովուրդին համար, որուն մէջ, պէտք է խոստովանիմ վերջաբանիս մէջ, ոչ միայն Սուրբ Հոգին կը գործէ, այլ եւ Դինին — անսուրբ սգին։ Ահա անոր աւերներէն նմոյշ մը. Զատկի երկուշաբթի իրիկունը մեր ժողովուրդի մէկ տանը մէջ տան տղաքներէն մէկը՝ պատանութիւնը նոր սկսած սիրուն մանչ մը՝ զարնուեցաւ սա պարադաներուն մէջ։ Տան հայրը բարեկամի մը հետ դինովցած՝ կը խաղար տան տղոցմէ չրջապատուած։ Եւ անա փամփուչտ մը կրակ կ՛առնէ եւ ուղի տարեկան տղեկ մը գետին կը տապալի ճչելով, «Հայրիկ, դու ինո՞ր դիս զարկիր։» Դեռ չվեռաս տղան եւ կ՛աղօթենք որ ապրի, բայց տարակուսելի է։ «Մի մօտենար, համը մի առներ, մի դըպչիր...» Որո՞ւ կ՛ըսես։ Դեռ ո՛ւր է համոզուիլը թէ գինին «իժի պէս կը խածնէ ու քարբի պէս կը խայթէ։» Կու գան անձրեւները, բայց քարերը չեն կակղնար։ Սակայն յուսահատ չըլլանք, վասն դի Աստուծոյ Խօսքը մինակ մեղմիկ անձրեւին պէս չէ, այլ եւ «ապառաժները կոտրտող մուրճի պէս» (Երեմ. Իգ. 29)։

Խուլպեղ ՄԻՀՐԱՆ Ե. ԳԱՐԲԻԵԼԵԱՆ

ՄԱՀԱԴՈՑԻ

Ապրիլ 26ի առաւօտուն ի Տէր հանգեաւ կեսարիոյ կողմերը ծնած Զանկրեան դերդաստանի մեծ մայրը Մարիամ խաթուն, որ էր 70 տարեկան։ Տասը տարիներէ հետէ իր սիրեցեալ Փրկիչը գտած եւ չարունակ անոր յարած ու փարած էր։ Երբեք մահուան անկողնոյ չի ծառայեց։ Մահուան նախորդ օրը սակաւ մինչ տկարութիւն զգալով բայց արգելիչ ցաւ եւ ոեւէ նեղութիւն չունենալով կ՛երթայ զրացեաց տուները ու ասնոց հետ սիրոյ տեսութիւններ ընելէ ետքը, երեկոյեան ժամանակները տուն կը վերադառնայ։ Իրիկուան կերակուրն ինք կ՛եփէ, եւ իր զաւակացը ու հարսերուն եւ թոռանցը հետ սեղան նստած կ՛ուտէ եւ անոնց հետ սուրճ ալ կը խմէ։ Ցետոյ կերակրոյ ամաններն ալ ինք կը լուայ։ Կը պառկի, եւ կէսգիշերէն մէկ երկու ժամ վերջ կ՛ելլէ, իր մեծ աղուն կարապետ աղայի սենեակը կ՛երթայ եւ զայն արթնցնելով, կ՛ըսէ. «Զաւակս, ես բան մը կ՛ըլլամ. տկար եմ, անկողինս վերը ձգեցէք.» զգացնելով որ եթէ վերը մեռնի, ետքը դժուար պիտի ըլլայ վար իջեցնել։ Կարապետ աղա կ՛ընդդիմանայ իր մօր այս խօսքերուն. բայց մայրը կը ստիպէ, ետքը բացայայտ կերպով կ՛ըսէ, «Զաւա՛կս, ես պիտի մեռնիմ, ետքը զիս վերէն վար իջեցնել չատ դժուար պիտի ըլլայ ձեզի։» Սիրեցեալ մայրը իր այս զաւկին իբր դոզը նստած եւ դլուխը նորա կուրծքին կրթնցուցած կը սկսի հոգեւոր խօսակցութիւններ ընել, եւ Յիսուսի վրայ խօսելով կ՛աղօթէ եւ «Տէր Յիսուս, եկուր» ըսելով իր հոգին կ՛աւանդէ։

Այս սիրեցեալ մօր բնաւորութեան եւ հոգիին որչափ որ ծանօթացայ, տեսայ թէ սիրելի եւ բարի մայր մը էր։ Իր զաւակներն ու հարսերը եւ թոռները չատ կը սիրէր, բայց իր սիրեցեալ Փրկիչը աւելի չատ կը սիրէր։ Ինք ամէն բան յանձնած էր Յիսուսի։ Իր բերնէն բազում անգամներ լսած եմ սա խօսքերը. «Պատուելի. ա՛լ չեմ ուզեր ապրիլ, այլ մեռնիլ եւ Յիսուսի հետ ըլլալ կը փափաքիմ։» Իր ծերութեանը մէջ ոչինչ պատճառանքով ետ չէր մնար պաշտամունքէ, այլ փափաքով կու գար Աստուծոյ Խօսքին քարոզութեան եւ ուշի ուշով մանիկ կ՛ընէր քարոզները։ Իր հաւատքը, իր յոյսը եւ իր սէրը Յիսուսի վրայ չատ հաստատուն էին, եւ կարի յոյժ կը ցաւէր անղեղջ եւ անապաշխար մեղաւորաց վրայ եւ կ՛աղօթէր անոնց համար։ Յիրաւի տիպար օրինակ մը էր այլոց։

Թաղման ներկայ եղան նաեւ ազգային եւ Ցոյն բարեկամներ, որոնց առ մեզ եւ առ հանգուցեալն ցուցած սիրոյն եւ յարգանաց համար մեծապէս չնորհակալ ենք։ Յերկնից միխիթարութիւն եւ Հոգւոյն Սրբոյ օժանդակութիւնը կը հայցենք հանգուցեալոյն մօտ եւ հեռու բոլոր զաւակներուն ու թոռներուն եւ այլ սիրելեաց նոցա։

Ադիլար Ա. ԴԱՆԻԷԼ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԱԶԳ

ՈՍԿԵՂԷՆ ԲԱՆԱԼԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ
(Գ. Պալպասալեան)

Դերական, ընթերցարան, քերականութիւն, բառադիտութիւն, ստուգաբանութիւն, չարադրութիւն եւ խօսակցութիւն միակ հատորի մէջ ամփոփեալ։ Երես 361։ Գինն 15 դահ.։ Ամէն գրավաճառի քով։

Ե. Ռ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԻՐԱԿՈՐԵԱՑ ԱՂՕՐԻՒ ԺՈՂՈՎ

Պայպըլ Հաուսի մատրան մէջ ժամը 7½ին (Ը. Թ.)։

Իւսկիւտարի ժողովարանին սրահին մէջ ժամը 6½ին (Ը. Թ.)։ Նիւթ, Ա. Կոր. Իգ. 13։

ՀԱՆԴԷՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ Ցունական դեսպան Մավրոքորտաթօ իշխանը միակ օտար դեսպանն էր որ պատիւ ունեցաւ Վհհ. Սուլթանին ներկայանալ ոչ–պաշտօնապէս։

Կայս. թանգարանին Պիլպայի գործակալը Կ. պոլիս բերաւ դամբանական հին սափոր մը, որ գտնուած է Լամփսաքիի հին դերեզմանատան մը մէջ։ Գրեթէ 20 մանանաչափ երկայն է եւ ծածկուած՝ բարձրաքանդակ պատկերներով, որոնք կը ներկայացնեն արուն վայրի խոզ մը հալածող որսորդ մը եւ չուներ։

Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ Պայրամի ուտեստի համար կորուսած ոչխարի մորթիներուն վաճառման հասոյթը իբր 40,000 ոսկւոյ կը հասնի։

Արեւելեան երկաթուղւոյ Ընկերութիւնը երկուշաբթի ծանոյց թէ որովհետեւ Կ. պոլսէ ժամանողներուն դէմ Պուլկար կառավարութեան կողմէ հաստատուած 11 օրեայ քառանթինան չնջուած է, կառախումբերը նախորդ ժամանակացոյցին համեմատ պիտի երթեւեկեն։ Բումանիոյ կառավարութիւնն ալ չընջեց Կ. պոլսէ ժամանողներուն դէմ հաստատուած քառանթինան, եւ անոր տեղ հաստատեց բժշկական քննութիւն։ Բումանիոյ Թղթատար չոգենաւերը երէկ վերսկան իրենց երթեւեկը։

Ուաչինկթընի Թրքական նորընտիր դեսպան Շէքիպ պէյ հինգշաբթի ուղեւորեցաւ իր պաշտօնատեղին։ Իր հետ կը տանի իր նախորդին, Ֆէրրուխ պէյի, յետս կոչման գիրերը։

Փրոֆ. Արմենիուս Վամպէրի Կրթական նախարարութեան մատուցած է Թուրքատառերու ծագման վերաբերեալ նորագոյն հետազօտութիւններու վրայ գրուած Գերմաներէն եւ Ֆրանսերէն աշխատասիրութեան մը հինգ օրինակ։

Կառավարութիւնը որոշեց բանեցնել Երզրումի չրջակայքը վերջերս երեւան հանուած ածխահանքերը։ Երէյլիի հանքին վարպետ գործաւորներէն մէկը հոն պիտի ղրկուի։

2,500 դահ. եւ աւելի ամսական ստացող պետական պաշտօնատարներ, Եպարքոսական հրամանով, պարտաւոր պիտի ըլլան իրենց Մարտի ամսականին հարիւրին 10ը նուիրել Մևքքէի եւ Մետինէի մէջ կրօնական նպատակներու համար եղած ծախսուց ի նպաստ։

Շան կատաղութեան աւելի դէպքեր կը ծանուցուին մայրաքաղաքիս մէջ։ Կիրակի երկու կատղած չուն զարնուեցաւ։

Պալատան քարտուղարներէն Մէհմէտ Ձէվատ պէյ Երուսաղէմի կառավարիչ անուանուեցաւ։

Սրբազան Սֆիներն զբօսանաւը, որով Օտեսա կ'ուղեւորէր Ցունաստանի Օլիմպ թագուհին, երկուշաբթի առաւօտ վոսփորէ անցաւ, բայց Սեւ ծովուն վրայ սիրող գէշ օդին պատճառով կանգ առաւ Պէօյիւքտէրէի ծովախորշին մէջ։

Անատոլուի եւ Իզմիր–Գասապայի երկաթուղիներուն միացման խնդիրը Պետական խորհրդոյ ներկայացաւ, եւ որոշուեցաւ թէ այդ ծրագրին գործադրութեան հակառակելու տեղի չկայ, եթէ անհրաժեշտ հարկ չընէ երաշխաւորութեան նոր դումարներ վճարել, ուր առնուք քիչ գան։

Ծովային նախարարը գաւառային իր տուրքադասակներուն հրահանգ տուաւ հոգ տանիլ որ Մախսուսէի չոգենաւերը յապաղումներու չենթարկին երթեւեկի մէջ։ Օտար երկրէ չոգենաւեր բերելու յանձնաժողովը, որուն կը նախագահէ Ծովային նախարարը, նիստ մը գումարեց, ուր ներկայ կը գտնուէին Արմսթրոնկ եւ Վիքերս–Մաքսիմ նաւադործարաններուն ներկայացուցիչներ։

Ներքին գործերու նախարարութիւնը թղթատարական եւ հեռագրական վարչութեան հաղորդած է կայս. հրամանագիրը մը, որով կը պատուիրուի բան մը գանձ չընել թղթատարական փոխադրութիւններու կանոնաւորութիւնն ապահովելու համար, որպէս զի ժողովրդին կատարեալ վստահութիւնը չտանուի։

Առողջապահական քննիչներ ի Շիշլի բանական քանակութեամբ երչիկ գրաւեցին՝ փոխան ոչխարի մսի՝ ձիու միս պարունակող։

Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանի տնօրէն Թորգոմեան էֆ. կը տեղեկագրէ թէ նահանգին մէջ 1316ին 123,172 ունկի չերամի հունտ եւ 4,136,940 քիլօ խոզակ արտադրուած է, իսկ Իզմիրի գաւառին մէջ՝ 62,315 ունկի չերամի հունտ եւ 995,623 քիլօ խոզակ։

Մայրաքաղաքիս Վերաքննիչ առեւանը իրացակայութեան դատեց ու ցկեանս բերդարգելութեան դատապարտեց ուրիշ հինգ անձեր, որոնք այս երկրէն մեկնած են առանց հրամանի եւ Եւրոպական մամլոյ մէջ թիւնամական բաներ կը գրեն կառավարութեան դէմ։ Առնցմէ մին մաքսային պաշտօնեայ էր, մին նաւային պաշտօնեայ, մին Հռոմայ Օսմ. դեսպանատան քարտուղար, մին Ժընեվի Օսմ. հիւպատոս եւ միւսը կայս. բժշկական վարժարանի նախկին աշակերտներէն։

Երեքշաբթի աւուր Սեղվէր ըսաւ, «Մախսուսէի Սեղանիկ չոգենաւը այսօր Իզմիտ կ'երթայ, ուրկէ 420 Չերքէս գաղթական առնելով պիտի տանի Սիւրիա, ուր պիտի հաստատուին անոնք։»

Կ'ըսուի թէ Հայոց արիւսալի նահանգըսոին չինութեան պայմաններէն մին զոր ընդունած է Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը՝ սա է թէ 15 տակառաչափէն պակաս բեռ ունեցող չոգենաւեր եւ առաջաստանաւեր նաւահանգստի տուրք պիտի չվճարեն, ոչ ալ այնպիսի նաւեր որոնք փոթորկի ժամանակ նաւահանգիստը դիմեն ապաստանի համար։ 15 տակառաչափէ աւելի ունեցող նաւեր հաստատեալ սակացոյցին համեմատ տուրք պիտի վճարեն։

Սեղվէր իր վերջին թիւերէն միով ծանոյց թէ թափառաշրջիկ տաներկու աղքատ տղայք Համաղդային անկեղանոցը ղրկուած են։

Նախապէս յիշուածներէն զատ 27 Պուլկար խռովարարներ դատուած են Սէլանիկի վերաքննիչ առեանին առջեւ։ Ասոնց չորսը եօթնամեայ, վեցը հինգամեայ եւ մին եռամեայ տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեցան։ Մնացեալները անպարտ արձակուեցան։

Մայիս 4ին առագաստանաւ մը Ս. յոյսի կուսակալութեան Պատրսմ քաղաքէն Սթանքէօյ կղզին երթալու միջոցին չրջեցաւ հովէն, եւ հինգ նաւավարներէն չորսը խեղդուեցան։

Կրթական նախարարութիւնը նոր չրջաբերականով մը դպրոցներու բոլոր տնօրէններուն եւ ուսուցիչներուն պատուիրեց ծեծի պատիժ չտալ աշակերտներուն։

Որպէս զի ապրանքներու դնահատման դործողութիւն չըլլայ մաքսատան մէջ, ուր դրուած գինը կամ չափազանց բարձր կամ չափազանց ցած կ'ըլլայ, որոշուեցաւ ապրանքներու գինը որոշել Առեւտրական սենեակին կողմէ հաղորդուած ընթացիկ գիներու ցուցակին համաձայն։

Պերլինէ կը հեռագրուի թէ Անատոլուի երկաթուղին, որ մինչեւ հիմա իր հասոյթին հարիւրին 40ը կը բաժնէր բաժնետէրերուն, այս տարի հարիւրին 80ը պիտի բաժնէ։

Առողջապահական Ընդհանուր Խորհուրդը պաշտօնագրով մը ծանոյց թէ Ապրիլ 20էն մինչեւ Մայիս 10 Պասրայի մէջ ժանտախտի եօթը դէպք եւ չորս մահ պատահած է, Պաղտատի մէջ մահացու դէպք մը Մայիս 6ին։ Հնդկաստանէ եկող նաւերուն դէմ ի Պասրա հաստատուած քառանթինան չատ մօտ էր քաղաքին, ուստի փոխադրուեցաւ Մեհրանի մաքրանոցը, որ քաղաքէն տասներկու ժամ հեռու է։ Պարսիկ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի սա իրողութեան թէ Հնդկաստանէ եկող ուղեւորներ առանց արդելքի Մահմարա կ'ելլեն եւ անտի դիւրաւ Պասրա կ'անցնին։

Անցեալ չաբթու Պուլկարիա իր ամենէն երեւելի քաղաքացիներէն երկուքը կորսնցուց։ Նախկին վարչապետ Մ. Կրէքով մեռաւ վիրաբուժական դործողութեան մը հետեւանքով, որու ենթարկուած էր աղիքի հիւանդութեան մը առիթով։ Մ. Սլավէյքով, որ նախարար եղած է, յանկարծամահ եղաւ սրտի հիւանդութեամբ մը որմէ կը տառապէր բաւական ժամանակէ հետէ։ Նախկին վարչապետին թաղման ծախքերը Պուլկար կառավարութիւնը տուաւ։ Մ. Սլավէյքով Բոպէրթի Դոլէճի չրջանաւարտներէն էր։

Միջերկրականի Ռուսական նաւախմբին ընդհանուր հրամանատար Պիրիլէվ ծովակալին յաջորդը, ծովակալ Քրիկէր, երկուշաբթի Օտեսայէ մայրաքաղաքս հասաւ։ Նոյն երեկոյ անոր ի պատիւ հայկերոյթ տրուեցաւ Ռուսական դեսպանատան մէջ։

Ըստ Սապահի, Հանրային պարտքի վարչութիւնը Պոլսոյ կողմը, Պալըքպազարի մէջ, խան մը գնած է իբրեւ ձկնարան գործածելու նպատակով։

Գերմանացի հնագէտներէն Պրուքների արտօնութիւն չնորհուած է Հիսարլըդ երթալ եւ Տրովադայի աւերակներուն մէջ գտնուած արձանադրութիւններն ընդօրինակել լուսագրութեամբ եւ այլ միջոցներով։

Դամասկոսէ կը հեռագրուի թէ Համայէ հիւսիսակողմը յորդ անձրեւներ տեղացած են եւ Համայի մէջէն անցնող Ասի գետը յորդելով ողողած է քաղաքը։

Ծովակի Իզմիրեան Գրական Ցանձնաժողովը անցեալ ուրբաթ Պատրիարքարանի խաւն Ժողովին ներկայացուց մրցանակի նոր կանոնագիր մը եւ անոր վաւերացումը խնդրեց։ Ժողովը աչքէ անցնելով Ցովսէփ Իզմիրեանցի բուն կտակագիրը եւ ներկայացուած կանոնագրին մէջ տեսնուած բարեփոխումները կտակին ոգւոյն համաձայն գտնելով վաւերացուց զայն եւ որոշեց գործադրել տալ։

Սրմաիքի հրապարակ։ Անատոլուի ցորեն կարծր) քաշը 33½–34 փարա։ Անատոլուի ալիւր (գըրմա) պարկը 72–73 դահ., Օտեսայի 92, 98, Իպրայիլի երրորդ կարգ 78, 80, Սմերնիկեան 83–87։ Թիֆթիկ (էնկլիւրիւ, Եոզղատ) քաշը 13 դահ., ճերմակ բուրդ՝ կենդինարը 255 դահ., քարիւղ՝ 19 – 21 դահ., Թրիէսթէի չաքար՝ կենդինարը 82, 84, Ռուսական 74, 75, սուրճ՝ պարկը 5·20–6·40 ոսկի։ Բրինձ (եգիպտական) պարկը 79½, 81, (Բանկուն) 110–113։ Բամպակ (Սապոնճա) կենդինարը 270–275 (Մէճիտիէին 23ի հաշուով), (Սատնա) 283 դահ.։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա.-ոբլէ. Երբքի դուքսը Մայիս 6ին ցամաք ելաւ ի Մէլպըրն, կամ մանաւանդ քաղաքին մօտ ի Սէյնթ Քիլտա։ Նաւահանգստին մէջ հզօր նաւատորմ մը կար ոչ միայն Անգլիական նաւերու, այլ եւ Ամերիկեան, Ռուսական, Գերմանական եւ Հոլանտական նաւերու, որոնք իրենց կառավարութիւնները կողմէ ղրկուած էին ի պատիւ դքսին այցելութեան։ Դուքսը եւ դքսուհին Սէյնթ Քիլտայէ Մէլպըրն գացին պետական կառքով մը որ յատկապէս իրենց համար ղրկուած էր Անգղիայէ, եւ Աւստրալիոյ գլխաւոր քաղաքին մէջ անոնց ընդունելութեան արարողութիւնը, ըստ Սիտնէյոյի թղթակցին, եւրոպական սակաւաթիւ քաղաքներու միայն կարելի է դերազանցել չքեղութեան կողմէ։ Բովանդակ քաղաքը դրօշներով եւ կամարներով զարդարուած էր եւ 400,000 մարդիկ հաւաքուեցան դքսին եւ դքսուհիին բարի գալուստ մաղթելու համար։ Աւստրալեան առաջին Խորհրդարանին բացումը, որ գլխաւոր նպատակն էր դքսին ուղեւորութեան, անցեալ հինգշաբթի տեղի ունեցաւ։ Դեռ որոշուած չէ թէ Աւստրալիոյ մայրաքաղաքն ո՛ւր պիտի ըլլայ, բայց խնդիրն յանձնուած է յատուկ յանձնաժողովի մը, որ Խորհրդարանին թեկնածութիւններ պիտի ներկայացնէ։ Միեւնոյն ժամանակ Մէլպըրն կը նկատուի մայրաքաղաքը եւ հոն տեղի ունեցան արարողութիւնները։ Քաղաքին փողոցները դքսին ժամանման աւուր բազմութեան հաւաստար բազմութեամբ մը լեցուեցան եւ արարողութիւնները տեղի ունեցան ցուցահանդէսի չէնքին մէջ, որ 12,000 անձ կ'առնէ։ Երբ ամէնքը նստան, կուսակալ Հոփթաուն կարդաց որոշուած աղօթքները, որով Ամենակալ Աստուծոյ աղաչեց «իր ողորմութեամբ եւ հաճութեամբ նայիլ այս երկրին ի մի միացեալ ժողովրդին»։ Աղօթքները կուսակալը կարդաց, քանզի Աւստրալիա չունի պետական կրօնք, եւ յարմար չդատուեցաւ նախապատուութիւն ընծայել յարանուանութիւններէն ոեւէ մէկուն։ Ապա կարդացուեցաւ արքունի հրովարտակը, որով Էտուըրդ Թագաւորը իր որդւոյն լիազօր իշխանութիւն կու տար Խորհրդարանը բանալու։ Յետոյ դուքսը ոտք ելլելով կարդաց զահաճառը եւ յայտարարեց թէ բաց է Խորհրդարանը։ Դուքսը այդ րոպէին կոխեց կոճակ մը, որով Խորհրդարանին բացման լուրը հարիւրաւոր քաղաքներու եւ աւաններու հաղորդուեցաւ հեռագրով։ Յաջորդ րոպէին ալ Բրիտանական դրօշը բարձրացաւ ամէն դպրոցի վրայ եւ Մէլպըրնի մեծ թնդանօթներն սկսան որոտալ։ Ապա Խորհրդարանի անդամներն իրենց հաւատարմութեան երդումն ըրին, եւ իրենց յատուկ երկու ուրոյն ժողովասրահները գացին՝ իրենց դիւանները կազմելու եւ կազմաւորուելու համար։ Խորհրդարանական գործերու յայտագիրը, զոր յաջորդ օրը կարդաց Լորտ Հոփթաուն, ի հարկէ սոսկալ երկայն էր, որովհետեւ կառավարութեան մեքենան առաջին անգամ ըլլալով չարժման մէջ պիտի դրուէր։ Ուրբաթ զօրանոցէս եղաւ 13,000 զօրաց մասնակցութեամբ, եւ Երբքի դուքսը չքաղրամ տուաւ 500 զինուորներու, որոնք Հարաւային Ափրիկէի մէջ կռուած էին։

Հոպոյէն Ափէյկ. Պօէր զօրաց նուաղումը կը չարունակէ։ Լորտ Ռիչըրը տեղեկագրեց թէ Մայիս 7էն 10՝ 28 Պօէր սպաննուեցան, 6 վիրաւորուեցան, 130 գերի բռնուեցան եւ 183 անձնատուր եղան։ Բայց կը հաշուուի թէ դեռ 16,500 Պօէր կան զինուած, եւ սկսած են հաւաքուելով երկու զօրախումբ կազմել, մին Զօր. Պոթայի հրամանատարութեամբ ի հարաւարեւելեան Թրանսվալ, մին ալ յարեւմտեան Թրանսվալ։ Զօր. Տը Ուէթ արեւմտեան Թրանսվալի մէջ է, կ'ըսուի, ինչպէս նաեւ Զօր. Տըլարէյ։ Դարձեալ, Պօէրները դեռ թնդանօթներ ունին։ Զօրախումբ մը որու կ'առաջնորդէ, կը կարծուի, Տը Ուէթ՝ ունի երկու թնդանօթ, ուրիշ մ'ալ յայտնի է թէ ունի չորս, քանզի անցեալ չաբթու իսկ գործածուեցան Միտըլպըրկի հիւսիսակողմը։ Կը կարծուի թէ ատոնք հողին տակ թաղուած էին եւ յետոյ հանուեցան։ Պօէրները այսչափ զօրութեամբ, միանգամայն՝ որչափ հնար է՝ վճռական ճակատամարտէ խոյս տալու իրենց յատուկ ընթացքով կրնան տակաւին ժամանակ մը չարունակել իրենց ընդդիմութիւնը։ Եւ հակառակ բոլոր չանքերուն որոնք եղան պատերազմիկ Պօէրներուն ապրուստի միջոցները փճացնելու համար՝ քնիկներէն ներմանուած բաւական տարածութեամբ արտ կայ անվնաս թողուած հունձքերով, եւ Պօէրները կրնան ուտեստի նիւթ գտնել։ Սակայն ձմրան եղանակը մօտենալու վրայ է Հարաւային Ափրիկէի մէջ, եւ ուստի ընդդիմութեան գործը պիտի դժուարանայ Պօէրներուն։ Պօէր հրամանատար Զօր. Պոթայի հինգ թոյլ արուեցաւ Եւրոպա երթալ սա ծանուցեալ նպատակով որ Մր. Քրիւկըրէ խնդրէ իր ամուսինն համոզել որ ետ կենայ պատերազմելէ։

Մէսոփոթ Նահանջներ. Անցեալ հինգշաբթի տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի սակարանին մէջ սեղանաւորական տագնապ մը, որու նմանը տեսնուած չէ շատ տարիներէ ի վեր։ Յուզման պատճառը դիւրաւ չբացատրուիր սեղանաւորական աշխարհի գործերուն անտեղեակներու։ Հարուստ կարգ մը ընկերութիւններ Ամերիկեան երկաթուղիներու բաժնեթուղթ դնելին մեծ քանակութեամբ։ Անոնք որ իրենց ունեցածէն աւելի բաժնեթուղթ յանձնել խոստացած էին՝ պարտաւորուեցան անմիջապէս գտնել։ Այս մեծապէս բարձրացուց Խազաղականի երկաթուղւոյ բաժնեթուղթերուն գինը, մինչդեռ այս թուղթերը գնելու համար ուրիշ արժէթուղթեր կը ծախէին մեծ զեղչով։ Դրամական այս պիսի տագնապներու մէջ մարդ մը որ առաւօտուն հարուստ է՝ երբեմն լինքզինք ապքատացած կը գտնէ երեկոյին։ Կ'ըսուի թէ այս տագնապին հետեւանքը սա եղաւ որ արժէթղթերը խաղացողներուն ձեռքէն եւ լան եւ դրամը չանագործող խոհեմ անձերու ձեռք անցան։ Ամերիկեան արժէթղթեր իրականապէս չաղդուեցան քանի մը արժէթղթերու գնին այսպէս ծաղրելի կերպով բարձրանալէն եւ ուրիչներու գնին ծաղրելի կերպով կոտրելէն։ Սեղանաւորական տագնապի իրական պատճառ չկար, քանզի հունձքերն առատ են, երկրին ելեւմտական հաստատ վիճակին վրայ վստահութիւնն աւելի է եւ վաճառականութիւնը նմանը չտեսնուած կերպով ընդարձակուած։ Եւ որովհետեւ հիմնական պայմանները երբեք այսքան լաւ չէին որչափ են այժմ, տագնապը իրրեւ դիպուած նկատուելու է եւ ոչ թէ իրրեւ նշան երկրին դրամական կացութեան։

Զին Ե դէրոբիճներէն. Անցեալ չաբթու դեսպանները որոշեցին հաւաքական ծանուցագրեր մը ղրկել Զինու եւ իմացնել թէ պահանջուած տուգանքին համագումարը 450,000,000, թաէլ է, այսինքն իբր 67,000,000 Անգղ. ոսկի, նաեւ պահանջել որ ըսկ թէ ի՛նչ կերպով մտադիր է վճարել։ Այդ համագումարը կը ներկայացնէ մինչեւ Մայիս 1ի պահանջը։ Հաշիւ մ'ալ ցուցուեցաւ յատկապահական ծախքերու, որոնք ամսէ ամիս պիտի աւելցուին ցորչափ ժամանակ պետութեան մէջ մնան օտար զօրքերը։ Երբ Զին հաւանի ասոր եւ ըսէ թէ պատրաստ է վճարել, բանակցութիւն պիտի սկսի հաւանօրէն սա խնդրին վրայ թէ արդեօք կարելի՛ է այս գումարն իջեցնել առեւտրական ինչ ինչ զիջումներու փոխարէն։ Փարիզէ կը հեռագրուի թէ Զին կը հաւանի վճարել գումարը 30 տարեկան մասնավճարներով։ Այս չաբթու դեսպաններէն ոմանք փոքրիկ զօրախումբի մը ընկերակցութեամբ Փեքինէ գացին արեւմտեան բլուրները։ Անգղիական զօրաց հրամանատարը սեսակցութիւն մը ունեցաւ Զինացի այն կուսակալին հետ, որու կ'ուզէ յանձնել վարչութիւնը, երբ յարմար ժամանակը գայ։ Զինացի 3,000 զօրքեր կը սպասուին ի Փեքին՝ անդորրութիւնը պահպանելու համար, եւ Ցոն Վալտէրսէ կոմսը արդէն իսկ քանի մը Զինացի զօրաց թոյլ տուած է Փեքինի չրջակայքը հսկողութիւն ընել։ Սրբազնիքին փոխադրութեան վերաբերեալ լուրերն հակասական են։ Ոմանք յոյս կու տան թէ կայսրն ի մօտոյ Փեքին պիտի գայ, իսկ ուրիշներ յոյս չեն տար։

Այլ-այլ. Հակառակ Սիտնէյոյի գուշակութեան, զոր յիշեցինք անցեալ չաբթու, Ռուսական նոր փոխառութիւն մը պիտի կնքուի Ֆրանսայի մէջ։ Լուր մը կայ թէ Ռոչիլտեան Դրամատունը միայնակ հրապարակ պիտի հանէ փոխառութիւնը։ Ուրիշ թերթ մ'ալ կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի Դրամատունը եւ Քրէյտի Լիոնէ ալ պիտի մասնակցին։ Հրապարակ հանման թուականն է Մայիս 22, գումարը 424,000,000 ֆրանք, չափու սակը հարիւրին 4, հրապարակ հանման գինը հարիւրին 98½, այսինքն 98½ ոսկի վճարելով պիտի ստացուի 100 ոսկիոյ պարտաթուղթ մը։ — Այս չաբթու Յունաստանի եւ Բուլղարիոյ թագաւորներուն միջեւ տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ, որու չատ կարեւորութիւն կ'ընծային թերթերը։ Տեսակցութիւնը եղաւ Չեզոք երկրի մէջ Յապոպիա (Հունգարիա)։ — Գերմանիոյ Բայիսթակը, որու անդամները Անգղիոյ Խորհրդարանի անդամներուն նման առանց թոշակի կը ծառայէին մինչեւ հիմա, քուէի չատ սուղ մեծամասնութեամբ մը որոշեց որ անդամներուն վարձք մը տրուի Խորհրդարանին ներկայ գտնուելու համար, նաեւ կառավարութիւնը վճարէ անոնց չոգեկառքով Պերլին երթալու եւ անտի վերադառնալու ծախքը։ — Մարգահամարի ուրիչ տեղեկադիրներ Անգղիոյ եւ Ուէլսի բնակիչներուն համագումարը 32,525,718ի կը հասցնեն։ Ըսել է թէ վերջին տասը տարուան մէջ 3,523,191 բնակիչ աւելցած է։ Սակայն նշանաւոր բան մը չէ այս։ Բնակիչներուն 9 միլիոնէն աւելին քաղաքի մէջ կը գտնուին։ Սկովտիոյ եւ Իրլանտայի բնակիչներուն դումարները դեռ չհրատարակուեցան։ Մարգահամարը Մարտ 31ին տեղի ունեցաւ եւ ոչ Ապրիլ 30ին, ինչպէս անցեալ չաբթու ըսած էինք սխալմամբ։

Վաղը (կիրակի Մայիս 19) կէսօրէն եաքը ժամը երկուքուկէսին (Ը. Ե.) Պայպըլ Հաուսի մատրան մէջ յատուկ պաշտօն պիտի կատարուի իբրեւ յիշատակ հանգուցեալ Տր. Րիկվի։ Պաշտօնը գլխաւորապէս Անգղիերէն լեզուով պիտի ըլլայ։ Պիտի խօսուին նաեւ երկու համառօտ ուղերձներ, մին Հայերէն, մին Յունարէն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Գոհոլիտե		27	06
Բուամեյեի երկաթուղի		114	50

ԴՐԱՄԻ, Օսմ. ոսկին 100ը

Մէճիտիյէ	108 06	Նաբոլէոն	87 24
Մէճիտիէ	98 20	Գրմիճ	51 03
Մանր արծաթ	103 10	Անգղ. ոսկի	110 05
Ռուսիոյ բոլ	90 10	Մանէթ թղթ.	8 58

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Ֆիճճաճնճլար Եոգուշը, Ամերիգան խան